

”BABEŞ-BOLYAI” UNIVERSITY, CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL: HISTORY. CIVILIZATION. CULTURE

PH.D. THESIS

**The profile and image of the Romani population
in Hunedoara County collective mind.
1918 – 1989**

Abstract

Thesis Supervisor:

Prof. Ph.D.

Sorin MITU

Ph.D. Candidate:

Dan-Victor TRUFAŞ

Cluj-Napoca

2020

TABLE OF CONTENTS

CHAPTER I. INTRODUCTION. THEORETICAL FRAMEWORK OF THE RESEARCH TOPIC.. FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.6

- I.1. MENTALITIES AND THE IMAGINARY .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.7
- I.2. IMAGOLGY AND THE HISTORIC IMAGINARY .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.9
- I.3. HISTORICAL SOURCES, HISTORICAL FACT AND BASIC CONCEPTS. WHAT IS OUR CONCEPTION? ..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.11

CHAPTER II. THE TERMINOLOGY USED. SOURCES OF THE STUDY AND THEIR RELEVANCE. RESEARCH METHODS ..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.14

- II.1. TERMINOLOGY AND PROBLEMS OF APPROACHING THE SOURCES.....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.14
- II.2. WHY DID WE CHOOSE THE “RROM” (ROMANI) ETHONYM? CLARIFICATION CONCERNING THE TERMINOLOGY USED ..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.19
- II.3. DESCRIPTION OF THE SOURCES USED.....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.21
  - II.3.1. Archival sources .....Fehler! Textmarke nicht definiert.21
  - II.3.2. Old press .....Fehler! Textmarke nicht definiert.24
  - II.3.3. Oral history .....Fehler! Textmarke nicht definiert.26
- II.4. THE METHODS USED IN OUR RESEARCH ..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.28

CHAPTER III. THE HISTORIOGRAPHY ABOUT THE ROMANI FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.31

- III.1. A BRIEF INTRODUCTION .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.31
- III.2. EUROPEAN HISTORIOGRAPHY .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.34
- III.3. THE HISTORIOGRAPHY OF THE ROMANIAN SPACE.....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.39

CHAPTER IV. THE “PATTERN” OF TODAY’S ROMANI..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.56

- IV.1. INTRODUCTION .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.56
- IV.2. THE IMAGE OF THE ROMANI IN CONTEMPORARY STUDIES .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.57
- IV.3. CONCLUSIONS. OUR RESEARCH DIRECTIONS.....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.62

CHAPTER V. WHO ARE THE ROMANI?..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.64

- V.1. HETERO-IDENTIFICATION BETWEEN ETHICS AND NECESSITY .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.64
- V.2. TRADITION AND ACCULTURATION. HISTORIOGRAPHICAL LANDMARKS .....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.66
- V.3. “RROM”, “ROM” (“ROMANI”) OR “ȚIGAN” (GYPSY) HISTORIOGRAPHICAL LANDMARKS OF THE ETHONYM..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.69
- V.4. THE FREQUENCY OF USING THE TERMS “ROM” (ROMANI)/ ȚIGAN”(GYPSY) BETWEEN 1918-1989 ..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.74
  - V.4.1. The relevance of the sources and their presentation .....Fehler! Textmarke nicht definiert.74
  - V.4.2. Presentation and analysis of the material .....Fehler! Textmarke nicht definiert.75
  - V.4.3. Concluziile subcapitolului .....Fehler! Textmarke nicht definiert.80
- V.5. THE ROMANI ONOMASTICS.....FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.82
  - V.5.1. Elemente generale, contemporane.....Fehler! Textmarke nicht definiert.82
  - V.5.2. Elements of onomastics from historiography .....Fehler! Textmarke nicht definiert.83
  - V.5.3. The onomastics of the Hunedoara Romani between 1918-1939.....Fehler! Textmarke nicht definiert.86

V.5.4. The onomastics of the Hunedoara Romani in the middle of war.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	89
V.5.5. The onomastics of the Hunedoara Romani after 23 August	Fehler! Textmarke nicht definiert.	92
V.5.6. Subchapter conclusions	Fehler! Textmarke nicht definiert.	94
V.6. THE VARIETIES OF ROMANI PEOPLE.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	95
V.6.1. Present-day occupations and trades, classification of the varieties of Romani people..	Fehler! Textmarke nicht definiert.	95
V.6.2. The Romani people and their occupations over time. Excursion into historiography....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	99
V.6.2.1. Transylvanian Romani/Gypsies in the 19th century	Fehler! Textmarke nicht definiert.	107
V.6.3. Occupations and trades of Hunedoara Romani between 1918-1939	Fehler! Textmarke nicht definiert.	113
V.6.4. Occupations and trades of Hunedoara Romani in the middle of war.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	118
V.6.5. Occupations and trades of Hunedoara Romani after 23 August....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	120
V.6.6. Conclusions	Fehler! Textmarke nicht definiert.	123
V.6.7. The Romani fiddlers – a positive exception?	Fehler! Textmarke nicht definiert.	125
V.6.7.1. The present-day image of the fiddler as reflected in the sources	Fehler! Textmarke nicht definiert.	126
V.6.7.2. Fiddlers and their instruments. A historiographical sketch	Fehler! Textmarke nicht definiert.	129
V.6.7.3. The respect for the fiddler – an ambiguous attitude?	Fehler! Textmarke nicht definiert.	135
V.6.7.4. The Romani fiddler – talent with “flourishes” and a good memory	Fehler! Textmarke nicht definiert.	138
V.6.7.5. Fiddlers’ talent – an exception or the rule?.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	141
V.6.7.6. Hunedoara fiddlers between 1918-1989	Fehler! Textmarke nicht definiert.	143
V.6.7.7. Conclusions. Hunedoara Romani fiddlers	Fehler! Textmarke nicht definiert.	147
V.6.7.8. Extended interpretations. Fiddlers and the risk of positive labels. False “predestination” and the danger of “the other side of the coin”	Fehler! Textmarke nicht definiert.	148

CHAPTER VI. HUNEDOARA ALTERS/ALTERITIES – A NECESSARY IMAGOLOGICAL SKETCH. WHO ARE “THE OTHERS”? ..... **FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.** 152

VI.1. A BRIEF INTRODUCTION AND THE TERMINOLOGY USED	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	152
VI.1.1. Hunedoara ethnic minorities between the two world wars (1918-1939)	Fehler! Textmarke nicht definiert.	155
VI.1.2. Hunedoara ethnic minorities in the middle of war.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	160
VI.1.3. After 23 August – forced “ethnic pacification”?.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	162
VI.1.4. Subchapter conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	163
VI.2. THE GERMANS	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	165
VI.2.1. Between the two world wars.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	165
VI.2.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	169
VI.2.2 In the middle of war	Fehler! Textmarke nicht definiert.	169
VI.2.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	172
VI.2.3. After 23 August.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	173
VI.2.4. Subchapter conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	173
VI.3. THE JEWS.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	176
VI.3.1. Between the two world wars.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	176
VI.3.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	183
VI.3.2. In the middle of war	Fehler! Textmarke nicht definiert.	184
VI.3.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	188
VI.3.3. After 23 August.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	188

<i>VI.3.4. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	190
VI.4. THE HUNGARIANS.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	192
<i>VI.4.1. Between the two world wars</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	192
VI.4.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	196
<i>VI.4.2. In the middle of war</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	197
VI.4.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	201
<i>VI.4.3. After 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	202
<i>VI.4.4. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	203
VI.5. SECTARIANS	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	206
<i>VI.5.1. Between the two world wars</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	206
VI.5.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	212
<i>VI.5.2. In the middle of war</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	213
VI.5.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	216
<i>VI.5.3. After 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	216
<i>VI.5.4. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	219
VI.6. POLITICAL ALTERS FROM HUNEDOARA COUNTY.A GENERAL APPROACH AND ARGUMENTATION	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	221
VI.6.1 THE COMMUNISTS	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	223
<i>VI.6.1.1. Between the two world wars</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	223
VI.6.1.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	227
<i>VI.6.1.2. In the middle of war and the events of 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	228
<i>VI.6.1.3. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	230
VI.6.2. THE IRON-GUARD MEMBERS	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	231
<i>VI.6.2.1. Between the two world wars</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	231
VI.6.2.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	235
<i>VI.6.2.2. In the middle of war</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	236
VI.6.2.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	238
<i>VI.6.2.3. After 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	239
<i>VI.6.2.4. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	240
VI.7. THE ROMANIAN IDENTITY CONSTRUCT.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	241
<i>VI.7.1. To be a good citizen/a good Romanian</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	241
VI.7.1.1. Between the two world wars	Fehler! Textmarke nicht definiert.	241
VI.7.1.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	246
VI.7.1.2. In the middle of war	Fehler! Textmarke nicht definiert.	248
VI.7.1.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	250
VI.7.1.3. “The new man”after 23 August.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	251
VI.7.1.4. Subchapter conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	255
<i>VI.7.2. National propaganda and censorship</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	256
VI.7.2.1. Between the two world wars	Fehler! Textmarke nicht definiert.	256
VI.7.2.1.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	263
VI.7.2.2. In the middle of war	Fehler! Textmarke nicht definiert.	263
VI.7.2.2.1. Partial conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	269
VI.7.2.3. After 23 August.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	270
VI.7.2.4. Subchapter conclusions.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.	276
VI.8. SOCIAL ALTERS: “COMMON PEOPLE” AND THE CITY “INTELLIGENTSIA”	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	276
<i>VI.8.1. Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	282
VI. 9. CHAPTER CONCLUSIONS.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	285

CHAPTER VII. WHAT WERE THE HUNEDOARA ROMANI LIKE BETWEEN 1918-1989? PROFILE AND IMAGE..... FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.288

VII.1. LIVING CONDITIONS AND EDUCATION	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.288
<i>VII.1.1. The living conditions of the Romani. Current general perspective.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.288
<i>VII.1.2. A brief analysis of the “bondage historiography”.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.290
<i>VII.1.3. VII.1.3. The living conditions of the people from Hunedoara County between the two world wars .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.295
<i>VII.1.4. The living conditions of the Romani people between the two world wars .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.302
<i>VII.1.5. The living conditions of the people from Hunedoara County in the middle of war .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.307
<i>VII.1.6. The living conditions of the Romani in the middle of war .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.312
<i>VII.1.7. The living conditions of the people from Hunedoara County after 23 August....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.314
<i>VII.1.8. The living conditions of the Romani comrades after 23 August... Fehler! Textmarke nicht definiert.</i>	318
<i>VII.1.9. The Romani and education. Present-day and historiographical sketch.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.321
<i>VII.1.10. The Romani and education between 1918-1989. “Son of a Gypsy”- a “cause”for their lack of schooling?.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.326
<i>VII.1.11. Subchapter conclusions .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.332
<i>VII.1.11.1. The living conditions of the Romani.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.332
<i>VII.1.11.2. The Romani and education.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.335
<i>VII.1.11.3. Cumulative conclusions related to the profile and image.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.338
VII.2. SYMBOLIC GEOGRAPHIES OF MARGINALITY.	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.340
<i>VII.2.1. Contemporary perspective and historiographical landmarks.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.340
<i>VII.2.2. Outskirts and marginality between 1918 și 1944.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.345
<i>VII.2.3. Outskirts and marginality after 23 August.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.350
<i>VII.2.4. Subchapter conclusions .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.352
VII.3. CRIMINALITY. “CIVIL” CRIMES AND CRIMES AGAINST THE STATE	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.356
<i>VII.3.1. Criminality among the Romani. Current perspective. “The Gypsy thief” – a pleonasm? .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.356
<i>VII.3.2. Criminals and crimes between the two world wars .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.358
<i>VII.3.3. Gypsy criminals between the two world wars. ....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.367
<i>VII.3.4. Criminality in Hunedoara County in the middle of war .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.375
<i>VII.3.5. Hunedoara Romani criminals in the middle of war.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.379
<i>VII.3.6. Criminality in Hunedoara County after 23 August.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.382
<i>VII.3.7. Criminality among the Romani after 23 August. Adult and underage criminals</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.386
<i>VII.3.8. Subchapter conclusions .....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.391
VII.4. VAGRANCY, NOMADISM AND MOVEMENTS OF POPULATION	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.397
<i>VII.4.1. Nomadism as it is seen today.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.397
<i>VII.4.2. Romani nomadism in specialized historiography: hallmark and problem. Types of community organization.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.399
<i>VII.4.2. Nomadism, vagrancy and movements of population. Ethnic heterogeneity in Hunedoara County between the two world wars.....</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.413

VII.4.3. <i>Nomadic Romani between the two world wars</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	418
VII.4.4. <i>Movements of population in the middle of war</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	421
VII.4.5. <i>The Romani in the middle of war. Deportations</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	425
VII.4.5.1. <i>Theoretical premises of deportations in historiography</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	425
VII.4.5.2. <i>Deportations of the Romani to Transnistria. A general presentation</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	430
VII.4.5.3. <i>Deportations of the Romani as reflected in Hunedoara County documents</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	437
VII.4.6. <i>Movements of population and vagrancy after 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	445
VII.4.7. <i>Romani nomadism after 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	447
VII.4.8. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	450
VII.5. HYGIENE, HEALTH AND SANITATION	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	455
VII.5.1. <i>Present-day perspective</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	455
VII.5.2. <i>Hunedoara society between 1918-1944. Hygiene, healthcare services and sanitation</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	456
VII.5.3. <i>Hunedoara Romani between 1918-1944. Hygiene, healthcare services and sanitation</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	461
VII.5.4. <i>Hunedoara society. Hygiene, sanitation and healthcare services after după 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	464
VII.5.5. <i>Hunedoara Romani: hygiene, healthcare services and sanitation after 23 August</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	466
VII.5.6. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	467
VII.6. THE ROMANI – SEARCHING FOR A RELIGION	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	470
VII.6.1. <i>The “religions” of the Romani. A contemporary perspective</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	470
VII.6.2. <i>The Romani’s religions and religiousness in historiography</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	472
VII.6.3. <i>The religious affiliation of Hunedoara Romani between 1918-1989</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	479
VII.6.4. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	486
VII.7. THE LANGUAGE SPOKEN BY THE ROMANI	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	488
VII.7.1. <i>The Rromani language. Discussions from the immediate contemporaneity</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	488
VII.7.2. <i>An excursion into historiography</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	490
VII.7.3. <i>Problems of the language spoken by Hunedoara Romani between 1918-1989</i> ..	Fehler! Textmarke nicht definiert.	496
VII.7.4. <i>Subchapter conclusions and extended interpretations</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	500
VII.8. MORALITY AND IMMORALITY: PROSTITUTION, ALCOHOLISM, BEGGARY	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	502
VII.8.1. <i>Present-day image of the Romani</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	502
VII.8.2. <i>Prostitution and Romani women between 1918-1989</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	504
VII.8.2.1. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	510
VII.8.3. <i>Hunedoara people, the Romani and alcohol</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	512
VII.8.3.1. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	518
VII.8.4. <i>Romani and beggars in Hunedoara</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	522
VII.8.4.1. <i>The historiographical image of the “Gypsy beggar”</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	523
VII.8.4.2. <i>Beggars and Romani in Hunedoara between 1918-1989</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	525
VII.8.4.3. <i>Subchapter conclusions</i>	Fehler! Textmarke nicht definiert.	531
VII.9. CHAPTER CONCLUSIONS	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.	532

CHAPTER VIII. CUMMULATIVE CONCLUSIONS AND EXTENDED INTERPRETATIONS. THE PROFILE AND IMAGE OF THE ROMANI IN HUNEDOARA COUNTY COLLECTIVE MIND BETWEEN 1918-1989.....	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.537
APPENDIXES	FEHLER! TEXTMARKE NICHT DEFINIERT.557
BIBLIOGRAPHY	17

Abstract

Keywords: *Romani, collective mind, image, profile, alters, archive documents, old press, interviews.*

The studies on the Romani people have had methodological characteristics, premises and research directions conferred by the typology of the scientific fields to which they belong. From a historical standpoint, they have not been researched sufficiently, probably because it is quite impossible to analyze them only with the usual methods of the historian. The Romani have not been “creators” of “positivist” historical realities, they have not had a state, an army, military

conflicts, “historic” figures, ideologies that would give them an ethnic or national identity. Thus, their “history” has been written from social, linguistic, ethnographic perspectives, being also subjected to the *mentalities* of the times and the *social imaginary* about them. Therefore, we considered an approach from the perspective of the *history of mentalities* necessary and possible at the same time. We started from two methodological and approach premises: according to the first one, the studies of mentalities complete the history as we know, so there is a clear difference between the two fields of study; and the second premise (the logical continuation of the first one) is related to our conviction that the historian must bring into the landscape of interdisciplinary studies on the Romani not only the experience, the methods and the perspectives of his/her field of research, but also the “adapted” ones, specific to an absolutely necessary interdisciplinarity.

What does this paper bring new to the landscape of the “historiography” about the Romani people?

Firstly, **the specific sources**, both in the sense of “classical” history (archives from Hunedoara County¹), as well as sources currently accepted as historical sources (the press², interviews³, broadcasts⁴), then an undifferentiated **approach**, integrating the Romani ethnicity into the vast landscape of the society in which they lived, analyzing the differences and similarities of the periods studied from a trans-temporal perspective.

In addition, **dividing the chapters** in thematic subchapters based on “labels” currently existing and/or identified in the periods studied helped us to focus better from an argumentative standpoint and to present schematically the issues addressed. The sources studied always “indicated” to us which “labels” and what realities could be discussed⁵.

Regarding the geographical-administrative area of the Hunedoara County, the **method of the** geographically (and temporally) framed **case study** helped us to focus on the subject to a better extent and to “exhaust” the documentary material as much as possible. Thus, we were curious to check the origin of the realities observed in the immediate contemporaneity (*the current profile*) and that of the *image from the contemporary collective mind* (the labels already

---

¹ 903 files and more than 110 000 archival sheets.

² 4 old newspapers, totaling 238 issues.

³ 12 witnesses interviewed.

⁴ Broadcasts (most of them TV broadcasts, some videos on YouTube) that have provided us with data both at *profile* and *image* levels for the last two communist decades, for immediate contemporaneity respectively.

⁵ For an explanation of the whole schematic conception, see below.

known). Of course, we did not pay attention only to them, as we might have incurred the risk of forcing the direction of our research. We noticed that some appeared in certain periods (or, more exactly, were expressed as such in historical sources), others did not exist (were not expressed), the actual *profile/image* ratio being sometimes inversely proportional. Actually, *the current image* is (at least apparently) a general one, observed at the level of the whole country. Our study, instead, focuses on the past of Hunedoara County. We did not want to justify some *images* by identifying the *profile*, but the existence of a direct connection between these two levels cancels the definition and the confusion of *the collective mind* with the *historical/social imaginary*. We did not justify anything, but we tried to explain everything that the information allowed us to do. And this has helped us to better understand how *the collective mind* was and is being constructed, depending on the political-social characteristics of the times, or sometimes independently of them.

We have insisted on the distinction between *conclusions* and *interpretations* in terms of terminology as we consider that a study entering the “territory” of *mentalities* risks being “contaminated” by what Marc Bloch called “*the mania for making judgments*”. From the conclusions drawn from the presentation and analysis of the sources, to the interpretations with a higher degree of generality – we thought it to be a necessary path to highlight, considering both the style of the interpretation specific to the historian and a recommended professional deontology.

The approach to the historical sources and their careful observation was an ongoing process which directed our research to a description of the society of those time as complex as possible, but without claiming exhaustiveness. Basically, looking for the Romani as *alters*, we have found a long series of what could be defined as the *others*, whom the documents mentioned repeatedly. This has prompted us to write a separate chapter for the Hunedoara *alters/alterities*, on several levels. Thus, we have described *political/ideological alters* (communists, iron-guardists), *social alters* (simple, uneducated people, in fact, a majority percentage “alterity”), *ethnic alters* (Jewish, German, Hungarian), *religious alters* (Baptists). Also, we have examined the “connection” between all these and what the times defined as “society” from the perspective of two basic terms, which, of course, the documents mentioned: the typologies of the *good Romanian* and the *good citizen*. We have also approached an issue perceived by the public opinion as very “sensitive”, that of “Romanian national propaganda”, as understanding the

aforementioned aspects without such an approach would not be possible. We noticed how this propaganda was constructed discursively according to the different types of propaganda considered harmful to the Romanian state. They did not just come from “outside” and were not specific to “foreigners”, but they were present even “inside”. Thus, history has appeared to us “alive” and effervescent in all its aspects. The description of the interaction of the Romani with the majority contact population (the latter term being taken from the “arsenal” of sociologists) was made along these lines. From a terminological and conceptual standpoint, we have described the *alters* from two perspectives, each subdivided into two directions: from the perspective of the authorities (*declarative official alters*, that is, *discriminated against*⁶) and from the perspective of the population (*declarative background alters*, that is, *discriminated against*). Although this conceptualization might seem complicated, we see it as necessary, since our historical sources have indicated these differences, also providing us with information on how the *images* from *the collective mind* could be constructed.⁷

The main theme of our paper has been divided into three distinct chapters. Chapter IV talks about the “pattern” of today's Romani population, representing the “motivation” for choosing the topic (the perceived “necessity” of such a topic, plus other arguments related to the typology of the studies on the topic, already mentioned), but also the premise regarding the need to observe the “evolution” of the Romani population on both levels, since 1918. Chapter V explicitly talks about the thorny problem of *hetero-identification/self-identification* of the “subjects”, the choice of the “Rrom” (“Romani”) ethnonym, but it also gives an overview of the Romani people, both from a “historiographical” point of view, as well as corresponding to the case study of Hunedoara County. In this chapter, we have included the elements of onomastics, following the same structure: contemporary discussions, historiographical description of the theme and the elements identified by us in the area of Hunedoara County.

The main chapter, corresponding to the research theme, is chapter VII – “How were the Romani between 1918 and 1989? Profile and image”. Here we analyze the following topics: living conditions, territorial and symbolic marginality, criminality, vagrancy/nomadism (including deportation), hygiene/health/sanitation, religion, language, prostitution, alcoholism,

---

⁶ We used the term *discrimination* in the sense of the concrete facts, conflict situations observed and described directly or indirectly by the historical sources.

⁷ The three directions of building *the collective mind*, at the background level of the society: through a certain “inertia” from the authorities, through a repeated and imposed discourse from the “*intelligentsia*”, especially through the press, until August 23rd.

begging. Each chapter has a similar structure, according to the following structural logic: presenting important present-day discussions on the topic, approaching the topic in “historiography”, and presenting information for the area of Hunedoara County, the latter being done on two parallel levels: society as a whole and the Romani⁸. Chronologically, each presentation is divided into three periods that are considered distinct in historiography, but also according to the discourse in our sources: 1918-1939⁹, 1940 - 23 August¹⁰ and August 23, 1944 – 1989¹¹.

According to the conclusions and interpretations from the last chapter, we have structured the results of the research as answers to some specific questions: **Were the Romani poor and dirty, vagrants, beggars and uneducated? / Were they perceived as such? Were the Romani uneducated? / Were they perceived as such? Did the Romany live on the outskirts? / Were they perceived as such? Were the Romani criminals, enemies of the state? / Were they perceived as such? Were the Romani women prostitutes and the Romani men alcoholics? / Were they perceived as such? What religion and language did the Romani have? Did they fit the typology of the good Orthodox Romanian? / How were they perceived?**

Regarding the methodology used and starting from the *case study method*, it should be noted that the geographical delimitation of the territory from the administrative point of view during the period studied did not undergo major changes, and for our study, they cannot be relevant enough to justify a diachronic administrative-territorial explanation.

The deductive method refers to establishing the facts that the sources do not mention directly. It can also be referred to as an *indirect method* and helps in the probable establishing of conclusions. Also, *the inductive (or direct) method* refers to establishing the facts that the sources mention directly, the conclusions being (relatively) certain¹². For the profile part, the above methodology was useful, but, at the *mental image* level, establishing the elements that compose

---

⁸ Although this approach may itself seem to be an “extraction” of the Romani from the context, in our view, it represents the descriptive and analytical “integration” of the Romani issue in the social and political-ideological context of the periods that were studied.

⁹ We called it “*Between two world wars*”.

¹⁰ We called it “*In the middle of war*”.

¹¹ We called it “*After 23 August*”. All the three periods had “sub-periods” (Charles II dictatorship, Iron Guard period, Stalinization, Destalinization, Ceaușescu’s neo-communism), but a distinct treatment of the subject was not suggested as necessary by the information collected from our sources, such a division would have fragmented the discourse excessively.

¹² Jerzy Topolski, *Metodologia istoriei*, Translation by Aura Țapu, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987p. 318.

it is based on the existence and identification of some reactions that are not always factual. Thus, *the philological (lexical) method* had to be used complementarily, at the onomastic and toponymic levels¹³. As an example, the non-identification of cases of inter-ethnic conflicts implies paying higher attention to the discourse from different documents, loaded with symbols of the personal or official discourse (from the archival documents, from the press, from interviews), these metaphorical aspects mirroring an existing *mentality* or one in course of formation. Thus, the event history is complemented by the history of the expressed sensibilities. Furthermore, the *ex silentio argument* (the conclusions we can draw from the silence of the sources) is a necessary deductive method both if the sources are absent and if certain sources do not speak of a particular topic¹⁴. For the level of the *image from the collective mind* of our study, in certain situations, “silence” itself can be considered an “attitude”.

The comparative method is considered to be the one that allows more knowledge, in order “to understand”, not “to judge”, being favored by the founders of the School of Annals. At the level of the *mental image*, it addresses the basic structure of building the permanent *identity/alterity* relation, as the aforementioned relation is the main process whereby an (ethnic, religious, political, etc.) community establishes its own identity elements relative to the *others*. The use of the comparative method was helpful not only to “compare” the *images*, but also to establish the correspondence between *profile* and *image*, a fundamental step of our study.

The qualitative methods are viewed by many researchers as dichotomous compared to the quantitative ones, but their complementarity is obvious. Defining them and distinguishing them from one another imply major obstacles. The convergent use of the methods, based on the existing sources and the information obtained, has led to a *triangulation of methods and data*¹⁵, being impossible and inadvisable to insist on a single approach.

The hermeneutics of the archival document was the basis of our research. The differentiation of the types of documents found in the archive, based on this fundamental method, enabled us to identify both those that could “mirror” *the collective mind* and those that played a role in “constructing” it. Thus, we distinguished between the documents drawn up by the authorities (orders, circulars, notices, elements of legislation) and those originating from the

---

¹³ *Ibidem*, p. 322.

¹⁴ *Ibidem*, p. 328.

¹⁵ Jonathan Grix, *Demistificarea cercetării postuniversitare*, Translation by Nicolae Melinescu, Cluj-Napoca: C.A. Publishing, 2014, pp. 106-108.

civil society (applications, complaints, witness statements). Also, the second category comprises the detailed reports drawn up by the authorities and the minutes drawn up by the local administrative bodies, these documents containing narrative and discourse, very useful for both observing concrete, objective, descriptive situations and for how these situations were perceived and addressed by the authorities. The *microanalysis*¹⁶ of the texts from the archival documents helped us to identify some expressions that constitute the material for the quantitative tables.

In our study, *the historical explanation* is present from the perspective of the *descriptive description*¹⁷ of social contexts and historiographical elements. The term *description* is used predominantly to refer to the informational basis for *historical analysis*. Thus, we talk about *objective description* (facts, confirmed events - these are the basis for the real *profile*), *historiographical description* (conceptions of different authors on a particular topic), *description of information from the archives* (elements relevant to certain subchapters). The material of each chapter is divided into three parts, as mentioned earlier¹⁸: the general historiographical part on the topic, the explanatory-descriptive part of the information gathered, and the conclusions, where the existing information is *analyzed* and *synthesized*.

The quantitative methods have been used to compile useful tables in some of the subchapters, helping us to create a statistical perspective on the use of terms. The quantitative research is also referred to as the “*crunching of numbers*”.¹⁹ In our case, due to the lack of comprehensive data for complex statistics, it has not been used very often. We found very useful statistics made by the authorities of the time, regarding the trades, religious denominations, demography, some published in specialized works. Thus, statistics were also very useful sources of information, not just a research method. We also made tables with the frequency of using some terms, in direct connection with the data collected from sources. Since they were not complete, we used an *estimate by multiplication* of the data collected, at an implicit level²⁰. The existence of data that can produce statistics is of particular importance in order to verify and explain, at the same time, the persistence (as a mirror) and the formation (as a construction process) of *the collective mind*, both horizontally and diachronically. The lack of statistical data,

---

¹⁶ *Ibidem*, p.104.

¹⁷ The *descriptive description* is considered by Jerzy Topolski as one of the 5 types of *historical explanation*, see Jerzy Topolski, *op.cit.*, p. 369.

¹⁸ Some chapters underwent “mergers” of their subchapters or “expansions”, depending on the available material.

¹⁹ Jonathan Grix, *Demistificarea (...)*, p. 26.

²⁰ See Jerzy Topolski, *Metodologia (...)*, p. 341.

however, does not allow us to draw conclusions regarding the lack of a phenomenon, of an attitude. Statistics help with their presence, but, we believe, they do not inconvenience by their absence. The statistical “quantities” used cannot fully explain the qualitative relevance of the labels used in *the collective mind*, but they can provide a direction of analysis. In its essence, *the collective mind* does not mean quantity, but this quantity can provide data regarding the expression of the elements that construct it. Therefore, *the quantitative method* had to be doubled by *context analyses* that underscored the *qualitative* aspect.

*The semi-structured interview*²¹ was used to collect information from the witnesses approached. No questionnaires were used so as not to direct the witness’s own discourse involuntarily and unnaturally. The questions asked were formulated to guide the interviewees toward the main topic, but no helpful questions were used except in the cases we considered necessary. We tried to create a comfortable environment for the witnesses to allow them to express their own conceptions, their own discourses on the topic. Thus, the “pure” *image* elements could be easily identified.

The fact that the authorities did not have a program of "tracking" or control of the Romani proves that they were not seen as *official alters* (the temporary exception was the period of deportations), but the actual lack of conflicts between the Romanians and the Romani at the social level cannot be the basis for the same categorical conclusion. We can speak of a *background alterity*, in a *latent* state, or whose manifestations were recorded by our sources only to an irrelevant extent (statistically and qualitatively). However, the explicit and stereotypical discourse of some local newspapers constituted both a “mirror” of an already-formed *collective mind* and a powerful source for its maintenance. Nevertheless, we should keep in mind that these publications (before 23 August) do not contain offensive material only against the Romani population, but also against other *alters*, such as Jews, Hungarians, Communists, sectarians, members of “opposing” political parties, etc. And during the period after 23 August, the declarative and ideologically imposed “communist ethnic peace” had its impact on the Romani population as well. Thus, the discourse of the *intelligentsia* regarding the Romani was not different from that regarding the “others”, neither by its presence nor by its absence.

---

²¹ It seems that this type of interview is the most common in the socio-humanities fields, see Jonathan Grix, *op.cit.*, p. 62.

Observing the post-December period as direct witnesses can help us to see what our sources have revealed to a lesser extent, namely a particularly strong *collective mind*, loaded with negative symbols about the Romani. We put this situation in relation to the evolution (some would say the involution) of urban centers and villages under communism, in what concerns the demographic growth, the building of the new elite, the redefinition of the *alters*.

The sources researched as well as our entire historical and imagological approach indicate an aggravation of the negative elements regarding the Romani after 23 August and a generalization of the labels, a phenomenon noticed, as mentioned before, immediately after the Revolution. If until the sedentarization of the nomadic Romani, the “Romanian” Căldărar (Coppersmith) or Cârpați (Cobbler), that is, the nomads and dwellers from the outskirts, was mentioned only conjuncturally as “dirty” and “thief”, afterward the references to the Romani population had a much higher degree of generality and they also identified what was mentioned in the interwar newspapers as “*Gypsies*”. In our opinion, the forced sedentarization of the nomads and the “leveling” of society during communist resulted in the perception of the Romani population as uniform *alters*, without any explicit differences (only rare and targeted - see the case of the Hungarian Romani). However, these wanderers, who were forced to “settle down”, were given a chance. The opinions of some researchers who believe that the sedentarization of the nomadic Romani was inopportune, stressing that it led to the irreparable loss of “old traditions”, seem out of the social context of the period researched, even somewhat subjective. Defining the traditions as well as their relevance at the contact with the majority population are different issues. In a generalizing and simplifying *imaginary repository*, these “traditions” can be easily confused with traits and manifestations perceived as *negative alteritary*.

We consider that at present the integration of the Romani population in the Romanian society is no longer hampered by elements of the *good Romanian* ideology, as was the case, only partially though, during the interwar period, and this process could be much more natural, without the constraints of the communist period. What is more, the much deeper and more sensitive idea from the perspective of a basic nationalism related to the assimilation into the Romanian ethnicity, or into any other contact ethnicities, is not perceived as a necessity by any side, but as a conjuncturally observable reality, which follows the common patterns of ethnic blending of all times.

A quote from a contemporary work is particularly suggestive of the way in which a part of the Romani elite perceives the historical evolution of their ethnicity: *“As a nation, as a people, as an ethnic group, we have never been victorious, some individuals were victorious, but they immediately renegaded their ethnicity, we were and we are true survivors (...), will we succeed in becoming what we have never been?”*²² The discrepancy between this discourse of a nation (ethnicity, actually) without “history” and reference “winners” and the Romanian nationalist discourse is obvious.

It will be very interesting to see, in the future, how the Romani intellectuals will build the ethnic identity of the Romani groups (within the borders of the “contact” nations, or at a cross-border level), perceived by some researchers (we too support this idea) as heterogeneous. In fact, the construction process of this kind is also known to the Romanians. In the meantime, we, as researchers, ought to gradually bring to light elements from the past of ethnic coexistence, as revealed by historical sources, and to correlate them with the various studies from many other fields. The studies on the Romani population are a subject perceived not only as “necessary”, but also as fascinating, as always. And the lack of debate is as counter-productive as are the passionate, non-academic discussions, full of labels (both negative and positive).

The way people write about the Romani population reflects the discourses that exist on this subject. In history, we believe, no effort is too great in order to try to offer the possibility of sincere and exhaustive debates on any given subject. All the more so on a subject perceived as topical and controversial, as is the one related to the Romani. What will the approach to the Romani/Romanian interaction from both perspectives (“ours” and “theirs”) look like in the future, should an ethnic Romani discourse become crystallized? History will certainly have much to say in answer to this question.

---

²² Adrian Nicolae Furtună, Delia Grigore, Mihai Neacșu, *De ce nu plâng?...Holocaustul romilor și povestea lui adevărată*, Trilingual edition, “Foreword” by Mihai Neacșu, București: s.ed., 2012, p. 135.

BIBLIOGRAPHY

A. Primary sources

I. Archival sources

Hunedoara County Service of the National Archives (abbreviated to SJHAN). Stocks:

1. Chestura de Poliție Deva 1919-1946 (38 dosare).
2. Comisariatul de Poliție Hațeg 1926-1951 (29 dosare).
3. Comisariatul de Poliție Hunedoara 1920-1953 (21 dosare).
4. Comisariatul de Poliție Orăștie 1919-1950 (19 dosare).
5. Comisariatul de Poliție Petroșani 1919-1957 (10 dosare).
6. Eforia Școalelor Secundare 1931-1948 (2 dosare).

7. Gimnaziul de Stat Hunedoara 1928-1948 (1 dosar).
8. Judecătoria Deva 1847-1967 (2 dosare).
9. Judecătoria Hațeg 1851-1948 (2 dosare).
10. Judecătoria Orăștie 1852-1968 (7 dosare).
11. Parohia Greco-Catolică Hațeg 1825-1965 (1 dosar).
12. Parohia Greco-Catolică Hunedoara II 1633-1942 (27 dosare).
13. Parohia Greco-Catolică Petroșani II 1797-1952 (10 dosare).
14. Parohia Ortodoxă Hunedoara I 1881-1937 (8 dosare).
15. Parohia Ortodoxă Română Simeria 1937-1939 (1 dosar).
16. Parohia Reformată Hațeg 1722-1926 (2 dosare).
17. Parohia Reformată Hunedoara 1847-1938 (3 dosare).
18. Postul de Jandarmi Geoagiu 1937-1947 (5 dosare).
19. Postul de Jandarmi Hărău 1933-1948 (2 dosare).
20. Prefectura Județului Hunedoara 1919-1929 (186 dosare).
21. Prefectura Județului Hunedoara 1930-1942 (122 dosare).
22. Prefectura Județului Hunedoara 1943-1946 (103 dosare).
23. Prefectura Județului Hunedoara 1947-1950 (39 dosare).
24. Prefectura Județului Hunedoara. Comitetul provizoriu (1 dosar).
25. Pretura Plășii Hațeg 1856-1949 (5 dosare).
26. Pretura Plășii Orăștie 1857-1950 (1 dosar).
27. Primăria Băcia 1931-1989 (6 dosare).
28. Primăria Comunei Ilia 1888-1968 (6 dosare).
29. Primăria Deva 1880-1990 (188 dosare).
30. Primăria Orașului Hațeg 1910-1967 (8 dosare).
31. Primăria Orașului Petroșani 1880-1968 (31 dosare).
32. Registrul Protocol al Protopopiatului Greco-Catolic Hunedoara pe anii 1927-1936.
33. Registrul Protocol al Protopopiatului Greco-Catolic Hunedoara pe anii 1914-1926.
34. Sfatul Popular Raion Hațeg 1951-1967 (15 dosare).

I. Period sources published in collections of documents or critical editions

1. ***. *Catalogul Documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, disponibil și la: <https://www.slideshare.net/gruiianul/catalogul-documentelor-tarii-romanesti-1657-1659>, accesat în data de 14.05.2019.
2. ***. *Documenta Romaniae Historica (DRH)*, disponibilă și la: <https://foaienationala.files.wordpress.com/2009/08/documenta-romaniae-historica.pdf>, accesat în data de 14.05.2019.
3. ***. *Documente privind istoria românilor (DIR)*, disponibilă și la: <https://ro.scribd.com/doc/37411428/Culegere-de-Documente-Privind-Istoria-Romaniei>, accesat în data de 14.05.2019.

4. ***. *Statutele Asociației „Înfățirea Neuristică”*, Făgăraș: Tipografia „Ioan Lazăr”, s.a. Documentul ne-a fost pus la dispoziție, în copie, de colegul nostru, dr. Costi Băjenaru CS III, CB, Muzeul Țării Făgărașului.
5. Achim, Venera; Raluca Tomi. *Documente de arhivă privind robia țiganilor. Epoca dezrobirii*, București: Editura Academiei Române, 2010, disponibil și la : http://www.iini-minorities.ro/images/resurse/Venera-Achim_Raluca-Tomi_Documente-de-arhiva-privind-robia-tiganilor-Epoca-dezrobirii.pdf, accesat în data de 14.05.2019.
6. Achim, Venera; Viorel Achim (coord.). *Minoritățile etnice în România în secolul al XIX-lea*, București: Editura Academiei Române, 2010.
7. Achim, Viorel. *Documente privind deportarea țiganilor în Transnistria*, vol 1 și 2, București: Editura Enciclopedică, 2004.
8. Arhivele Naționale ale României, *Catalogul Documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, București: s.ed., 2012, vol. IX, disponibile și la: <https://www.slideshare.net/gruianul/catalogul-documentelor-tarii-romanesti-1657-1659>, accesat în data de 14.05.2019.
9. Baier, Hannelore. *Deportarea etnicilor germani din România în URSS-1945*, s.l.: Forumul Democrat al Germanilor din România, 1994.
10. Direcția Națională a Arhivelor Statului, *Inventar. Adunarea Obștească Plebiscitară, 1941*. Documente de arhivă publicate și disponibile la: <http://arhivelenationale.ro/site/download/inventare/Adunarea-Obsteasca-Plebiscitara.-1941.-Inv.-2189.PDF>, accesat în data de 15.08.2029.
11. Federația Comunităților Evreiești din România. Centrul de Studii a Istoriei Evreilor din România, *Problema evreiască în stenogramele Consiliului de Miniștri 1940-1944*, vol. II, București: Editura Hasefer, 1996.
12. Ionescu, I. Vasile. *Deportarea rromilor în Transnistria. De la Auschwitz la Bug*, București: Aven Amentza, 2000.
13. Ionescu, Vasile I. *Robia țiganilor în Țările Române-Moldova. Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven amentza, 2000.
14. Ionescu, Vasile; Mihai Neacșu, Nora Costache, Adrian-Nicolae Furtună. *O samudaripen. Holocaustul Romilor. România. Deportarea romilor în Transnistria. Mărturii-documente*, București: Editura Centrului Național de Cultură a Romilor, 2016.
15. Kogălniceanu, Mihail. *Dezrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țărănilor*, discurs, disponibil și la : https://ro.wikisource.org/wiki/Dezrobirea_%C8%9Biganilor,_%C8%99tergerea_privilegiilor_boiere_%C8%99ti,_emanciparea_%C8%9B%C4%83ranilor, accesat în data de 18.08.2019.
16. Kuller, Hary. *Evreii în România anilor 1944-1949. Evenimente, documente, comentarii*, București: Editura Hasefer, 2002.
17. Nastasă, Lucian (coord.). *Minorități etnoculturale. Evreii din România (1945-1965)*, Seria Diversitate Etnoculturală în România, Cluj-Napoca: Centrul de Resurse Pentru Diversitate Etnoculturală, 2003.

18. Nastasă, Lucian; Andreea Varga (coord.). *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Țigani din România (1919 – 1944)*, Cluj-Napoca: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2010.
19. Petcuț, Petre. *Rromii din România. Documente*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Institutului Național Pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Editura Kriterion, 2009.
20. Potra, George. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, București: Mihai Dascăl Editor, 2002.
21. Rotariu, Traian (coord.). *Recensământul din 1890 și Recensământul țiganilor din 1893. Transilvania*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2009.
22. Rotariu, Traian (coord.). *Recensământul din 1930. Transilvania*, Cluj-Napoca: Editura Universitară Clujeană, 2011.

I. Old press

1. *Gazeta Hunedoarei*, anul 1923 (14 numere).
2. *Libertatea*, anul 1937 (45 numere).
3. *Solia Dreptății*, anii 1922-1945 (178 numere).
4. *Solia*, anul 1936 (un număr).

I. Interviewed witnesses

1. Martor A.T., etnie română, profesor, 77 ani, Deva, născută în județul Galați.
2. Martor D.O., etnie română, profesor de muzică, director adjunct de instituție școlară, dirijor de ansamblu folcloric, 61 ani, Deva.
3. Martor G.S., etnie rromă, casnică, 40 ani, Deva.
4. Martor I.N., etnie română, miner, 61 de ani, Brad.
5. Martor M. Ghe., etnie română, profesor, director de instituție școlară, 63 ani, Deva.
6. Martor M.A.R., etnie română, institutor, 58 ani, Deva.
7. Martor N.M., etnie română, tehnician instalator, 66 ani, Deva.
8. Martor N.M., etnie română, tehnician, 66 ani, Deva.
9. Martor N.N., etnie română, tehnician minier, 60 ani, Deva.
10. Martor S.S., etnie română, profesor educație fizică, 75 ani, Deva.
11. Martor S.T., etnie română, inginer, 63 ani, Deva.
12. Martor U.C., etnie maghiară, tehnician minier, 79 ani, Deva.

I. Privately-owned documents

1. ***. *O Evangelio Jezus Kristusester pala Markus* (Evanghelia după Marcu), Berlin: Anoliko Ta Vaver Themeskeró Biblic-Malapen, 1912, în posesia doamnei Maria Basarab, Deva.

B. Specialized literature

I. General, theoretical and methodological works

1. ***. *Interdisciplinaritatea și științele umane*, Studiu introductiv de prof. univ. dr. Ion Drăgan, traducere din limba franceză: Vasile Tonoiu și Ilie Bădescu, București: Editura Politică, 1986.
2. ***. *Școală și societate în Banat*, vol. VII, Lucrările sesiunii internaționale de comunicări științifice, Timișoara, 2009, Timișoara: Editura Eurostampa, 2010.
3. ***. *Enciclopedia României*, 1, București, 1938, disponibilă și la: https://www.academia.edu/4062476/Enciclopedia_Romaniei_1938_Vol-I, accesat în data de 23.08.2019
4. Abraham, Dorel, Ilie Bădescu, Septimiu Chelcea (coord.). *Interethnic relations in Romania. Sociological Diagnosis and Evaluation of Tendencies*, Cluj-Napoca: Editura Carpatica, 1995.
5. Academia Română, Secția de Științe Istorice și Arheologie. *Documenta Romaniae Historica*, Editura Academiei Române: 2002, disponibilă și la: <https://foaienationala.files.wordpress.com/2009/08/documenta-romaniae-historica.pdf>, accesat în data de 14.05.2019.
6. Achim, Viorel; Constantin Iordachi. *România și Transnistria. Problema holocaustului. Perspective istorice și comparative*, București: Curtea Veche, 2004.
7. Adăscăliței, Felicia Mariana; Ioan Sebastian Bara, Ioachim Lazăr, Liviu Lazăr (coord.). *Deva. Monografie. Volumul I. Istorie și economie*, Deva: Editura Emia, 2016, disponibilă și la: http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/mono_dv/md1/md1.html#p=1, accesat în data de 20.02.2020.
8. Adăscăliței, Felicia Mariana; Ioan Sebastian Bara, Ioachim Lazăr, Liviu Lazăr (coord.). *Deva. Monografie. Volumul II. Administrație, societate și cultură*, Deva: Editura Emia, 2016, disponibilă și la: http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/mono_dv/md2/md2.html#p=1, accesat în data de 20.02.2020.
9. Agoston, Olti; Gidó Attila (editori). *Minoritatea maghiară în perioada comunistă*, Cluj-Napoca: Institutul Pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2009.
10. Attila, Gidó (editor). *Cronologia minorităților naționale din România. Italieni, romi, slovaci, cehi, ucrainieni*, vol. III, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2016, disponibilă și la: https://books.google.ro/books?id=mhYODAAAQBAJ&pg=PA130&lpg=PA130&dq=legile+satrei+valerica+stanescu&source=bl&ots=GZQ_5aA6om&sig=ACfU3U2L79CNCrAgZ19ESQqnbJcZHTufA&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjw8u3wjcn0AhUIItosKHW8

[HB3IQ6AEwBnoECAsQNA#v=onepage&q=legile%20satrei%20valerica%20stanescu&f=false](https://www.google.com/search?q=legile%20satrei%20valerica%20stanescu&f=false), accesat în data de 17.02.2020.

11. Bancoș, Dorel. *Social și național în politica guvernului Ion Antonescu*, București: Editura Eminescu, 2000.
12. Bara, Ioan Sebastian; Denisa Toma, Ioachim Lazăr (coord.). *Județul Hunedoara. Monografie. Volumul III. Cultură și spiritualitate*, Deva: Editura Emia, Editura Timpul, 2012, disponibil și la: http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/mono_hd/mh3/mh3.html#p=1, accesat în data de 17.03.2020.
13. Bara, Ioan Sebastian; Denisa Toma, Ioachim Lazăr (coord.). *Județul Hunedoara. Monografie. Volumul II. Economie și societate*. Deva: Editura Emia, Editura Timpul, 2012, disponibil și la: http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/mono_hd/mh2/mh2.html#p=6, accesat în data de 15.03.2020.
14. Bara, Ioan Sebastian; Marcela Balasz, Florin Dobrei, Vasile Ionaș, Ioachim Lazăr, Liviu Lazăr, Paulina Popa, Denisa Toma (coord.). *Județul Hunedoara. Monografie. Volumul IV, Om, natură, ocupații*, Deva: Casa de Editură Emia, 2014.
15. Barcan, Doina; Bogdan Sterpu. *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, s.l.: Institutul European, 2003.
16. Bloch, Marc. *Pledoarie pentru istorie*, Cluj-Napoca: Editura Tribuna, 2007.
17. Bocșan, Nicolae ; Sorin Mitu, Toader Nicoară. *Identitate și alteritate. Studii de imagologie*, II, Cluj-Napoca: Editura Universitară Clujeană, 1998.
18. Boia, Lucian. *Istorie și mit în conștiința românească*, București: Editura Humanitas, 2017.
19. Boia, Lucian. *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, București: Editura Humanitas, 2018.
20. Boia, Lucian. *Pentru o istorie a imaginarului*, București: Editura Humanitas, 2006.
21. Bolovan, Ioan. *Transilvania între Revoluția de la 1848 și Unirea din 1918. Contribuții demografice*, Cluj-Napoca: Fundația Culturală Română, 2000.
22. Branda, Alina; Ion Cuceu (editori). *Romania Occidentalis. Romania Orientalis*. Volum omagial dedicat prof.univ.dr. Ion Talos, Cluj-Napoca: Editura Fundației pentru Studii Europene, Editura Mega, 2009.
23. Brăiloiu, Constantin. *Patru muzicanți francezi: Fauré, Duparc, Debussy, Ravel*, București: Fundația Pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1935.
24. Budeancă, Cosmin. *Imaginea etnicilor germani la românii din Transilvania după 1918, capitolul Concluzii*, Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2016.
25. Budulacu, Stela. *Istorie orală cu lacrimi amare. Carte în domeniul educațional*, Suceava: s.ed., 2006.
26. Butar, C. Lucian. *Rasism românesc*, Cluj-Napoca: Editura Fundației Pentru Studii Europene, 2010.

27. Cantemir, Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. Studiu introductiv, Antologie și note de final de Constantin Măciucă, București: Editura Tineretului, 1967.
28. Căpățână, Stelian. *Dinamica factorilor generatori de insecuritate publică în relația centru-periferie a mediului urban*, Craiova: Editura Sitech, 2014.
29. Ceaușescu, Nicolae. *Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, 1-2 iunie 1982*, București: Editura Politică, 1982.
30. Ceobanu, Ciprian. *Mentalități și structuri axiologice. O perspectivă psihologică*, Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 2005.
31. Chelcea, Liviu; Oana Mateescu. *Economia informală în România. Piețe, practici sociale și transformări ale statului după 1989*, București: Paideea, 2005.
32. Ciobanu, Vasile; Sorin Radu (coord.). *Partide politice și minorități naționale din România în secolul XX*, vol. V, Sibiu: Editura Techno Media, 2010.
33. Complexul Muzeal Arad, Colecția Minorități. *Identitate. Alteritate. Multiculturalitate*, Arad: s.ed., 2001.
34. Complexul Muzeal Arad. Colecția Minorități. *Modele de conviețuire în Europa Centrală și de Est*, Arad: s.ed., 2000.
35. Cutcutache, Constantin D. *Un mare conflict internațional: Opțiunile Unguri ai Trnsilvaniei și reforma agrară din România*, București: Tipografia Revistei Geniului: Cotroceni, 1931. disponibilă și la : http://dspace.bcuculuj.ro/bitstream/123456789/78949/1/BCUCLUJ_FG_252174_1931.pdf accesat în data de 23.08.2019.
36. Dan, Dimitrie. *Etnii bucovinene. Armenii, evreii, lipovinenii, rutenii, țiganii*, Suceava: Editura Mușatinii, 2012.
37. Deletant, Dennis. *România sub regimul comunist*, Fundația Academică Civică: București, 2006.
38. Denize, Isabela. *Paradigmes paremiologique de la culture traditionnelle rome*, Editura Istros: Brăila, 2016.
39. Duțu, Alexandru. *Dimensiunea umană a istoriei*, București: Editura Meridiane, 1986.
40. Farcaș, Cătălin; Nicolae Dorobăț (coord.). *MESPE – O cale spre descoperirea identității rome*, Iași: Editura Qim, 2004.
41. Fermor, Patrick Leigh. *Între păduri și ape. La pas spre Constantinopol – de la Dunărea de mijloc până la Porțile de Fier*, „Introducere” de Jean Morris, Traducere din engleză și note de Mariana Piroteală, București: Editura Humanitas, 2016.
42. Firczak, Gheorghe; Liviu Lazăr. *Comunism și anticomunism în Județul Hunedoara 1944-1989*, Deva: Editura Cetate Deva, 2014.
43. Fugariu, Florea. *Școala Ardeleană, vol II*, „Studiu introductiv” și note finale de Romul Munteanu, București: Editura Albatros, 1970, capitolul „Correspondență Ioan Budai Deleanu, 1812”.
44. Gavreliuc, Alin. *Psihologie interculturală*, Iași: Editura Polirom, 2011.
45. Gheorghe, Răzvan Gabriel. *Rasism și antirasism*, Prahova: Editura Antet, 2000.

46. Grix, Jonathan. *Demistificarea cercetării postuniversitare*, traducerea: Nicolae Melinescu, Cluj-Napoca: C.A. Publishing, 2014.
47. Ioanid, Radu. *Evreii sub regimul Antonescu*, București: Editura Hasefer, 1997.
48. Iorga, Nicolae. *Pagini alese din însemnările de călătorie prin Ardeal și Banat, vol I*, București: Editura Minerva, Colecția Biblioteca pentru toți, 1977.
49. Jianu, Cristina. *Imaginea minorităților reflectată în presa timișoreană*, Timișoara: Editura Waldpress, 2002.
50. Koselleck, Reinhart. *Conceptele și istoriile lor. Semantica și pragmatica limbajului social-politic*, Traducere din limba germană de Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, București: Art, 2009.
51. Lazăr, Ioachim. *Hațeg. Istorie cultură și civilizație*, Hațeg: s.ed., 1997.
52. Mârza, Ioan; Petre Stoican, Zevedei Ștef, Mircea Valea, Bujor Vulcu. *Hunedoara. Monografie*, București: Editura Sport-Turism, 1980.
53. Mitu Sorin. *Transilvania mea. Istorie, mentalități, identități*, București: Polirom, 2013.
54. Mitu, Melinda; Sorin Mitu. *Ungurii despre români. Nașterea unei imagini etnice*, Iași: Editura Polirom, 2014.
55. Mitu, Sorin. *Geneza identității naționale la românii ardeleni*, București: Humanitas, 1997.
56. Mitu, Sorin. *Imagini europene și mentalități românești din Transilvania la începutul epocii moderne*, Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2000.
57. Mitu, Sorin; Florin Gogâltan (coord.). *Viață privată, mentalități colective și imaginar social în Transilvania*, Oradea – Cluj: Asociația Istoricilor din Transilvania și Banat, Muzeul Țării Crișurilor, 1995-1996.
58. Muller, Florin. *Metamorfoze ale politicului românesc*, București: Editura Universității din București, 2006.
59. Nemeșek, Ștefan. *Presa hunedoreană (de la origini până în prezent)*, vol. 1, Vulcan: Realitatea Românească, 2007.
60. Nemeșek, Ștefan. *Presa hunedoreană (de la origini până în prezent)*, vol. 2, Vulcan: Realitatea Românească, 2007.
61. Nicoară, Toader. *Introducere în istoria mentalităților colective*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 1998.
62. Nicoară, Toader. *Teme de antropologie istorică*, Cluj-Napoca: Editur Accent, 2013.
63. Nicoară, Toader. *Transilvania la începuturile timpurilor moderne (1680-1800). Societate rurală și mentalități colective*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, s.a.
64. Odobescu, Alexandru I. *Scene istorice. Pseudo-cynegeticos*, „Prefață” și „Tabel cronologic” de Constantin Cubleşan, Ediție îngrijită și note de G. Pienescu, București: Editura Minerva, 1984.
65. Oișteanu, Andrei. *Imaginea evreului în cultura română*, București: Humanitas, 2001.
66. Pinteș, Silvia. *Istorie și contraistorie. Mărturii de istorie orală*, Prefață de Prof. univ. dr. Doru Radosav, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2013.

67. Polena, Rudolf. *Sint ut sunt, aut non sunt? Transformări sociale la sașii ardeleni, după 1945*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2001.
68. Rex, Jhon. *Rasă și etnie*, București: Editura DU Style, 1998.
69. Rogojanu, Dumitru-Cătălin; Gherghina Boda (coord.). *Istorie, cultură, cercetare*, vol. III, Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2019.
70. Rucsandra, Mădălina Dana. *Organologie populară. Instrumente musicale. Tipuri de taraf*, Brașov: Editura Universității Transilvania, 2009.
71. Scurtu, Ioan. *Istoria Partidului Național Țărănesc*, București: Editura Enciclopedică, 1993.
72. Șandru, Dumitru. *Mișcări de populație în România (1940-1948)*, București: Editura Enciclopedică, 2003.
73. Șandru, Dumitru. *Reforma agrară din 1921 în România*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975.
74. Șuiaga, Victor I. *Deva-contribuții monografice. Volumul I. Orașul, cetatea și domeniul*, Deva: Editura Emia, 2010, disponibil și la: <http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/suiaga/suiaga1/s1.html>, accesat în data de 20.03.2020.
75. Șuiaga, Victor I. *Deva-contribuții monografice. Volumul II. Studii, articole și scrisori*, Deva: Editura Emia, 2011, disponibil și la: <http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/suiaga/suiaga2/s2.html#p=6>, accesat în data de 20.03.2020.
76. Toma-Damșa, Maria; Florica Zaharia. *Hărțăgani. Monografie*, Deva: Editura Emia, 2001.
77. Turda, Marius. *Eugenism și modernitate. Națiune, rasă și biopolitică în Europa, 1870-1950*, Iași: Polirom, 2016.
78. Vidotto, Vittorio. *Ghid pentru studiul istoriei contemporane*, București: Editura Bic All, 2007.
79. Volovici, Leon. *Ideologia naționalistă și problema evreiască în România anilor 30*, București: Editura Humanitas, 1995.
80. Vultur, Smaranda; Vlad Colar, Thomas Mochnacs, Gabriela Panu. *Memorie și diversitate culturală la Timișoara. Meserii și meseriași*, Timișoara: Brumar, 2013.
81. Vulture, Smaranda (coord.). *Germanii din Banat*, s.l.: Editura Paideia, 2000.
82. Zub, Alexandru (coord.). *Identitate și alteritate în spațial cultural românesc*, Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, s.a.

II. Specialized volumes

1. ***. *Rromii. Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre 1370-1914*, disponibilă și la: <http://cncr.gov.ro/wp-content/uploads/2015/08/Romii.-Sclavie-si-libertate.pdf>, accesat în data de 14.05.2019.

2. Achim, Viorel. *Țigani în istoria României*, București: Editura Enciclopedică, 1998.
3. Alexandrescu, Gabriela. *Tradiții ale rromilor din spațiul românesc*, București: s.ed., 2004, disponibil și la: http://mh.edu.ro/fisiere/minoritati%20nationale/Traditii_%20ale_%20rromilor_%20din_%20spatiul_%20romanesc.pdf, accesat la data de: 10.02.2020.
4. Alfaro, Antonio Gomez. *Marea prigonire a Rromilor. Încarcerarea generală a Rromilor în Spania anulul 1749*, traducere de Camelia Rădulescu, București: Editura Alternative, s.a.
5. Anăstăsoaie, Viorel; Daniela Tarnovschi. *Proiecte pentru romii din România 1990 – 2000*, Cluj-Napoca: s.ed., 2001.
6. Andreșoiu, Bruno. *Palatele rromilor din România – Kastello*, București: Igloo, 2008.
7. Anghel, Ionuț; Mihai Cristi, Eduard Antonian. *Minoritățile naționale din România. Dovezi istorice privind așezarea și evoluția lor*, București: s.ed., 2001.
8. Arcade, L.M. *Poveste cu țigani*, București: Editura Albatros, 1991.
9. Băican, Eugen. *Imaginea celuilalt. Percepții și atitudini ale populației față de rromi în jud Cluj*, Cercetare finanțată de Medicins sans frontieres, Cluj-Napoca: s.ed., 2010.
10. Bănică, Mirel. *Bafta, Devla și Haramul. Studii despre cultura și religia rromilor*, Iași: Editura Polirom, 2019.
11. Beissinger, Margaret; Speranța Rădulescu, Anca Giurchescu. *Manele in Romania. Cultural Expression and Social Meaning in Balkan Popular Music*, Lanham, Boulder, New York, London: Rowman & Littlefield, 2016.
12. Berescu, Cătălin; Mariana Celac. *Locuirea și sărăcia extremă. Cazul rromilor*, București: Editura Universitară Ion Mincu, 2006.
13. Bidilică-Vasilache, Georgeta. *De vorbă cu rromii ploieșteni despre rromi și ne-rromi. Neamurile rrome. Mentalități. Tradiții. Orgolii*, Ploiești: CultArt, 2006.
14. Bobu, Nicolae. *Carte despre rromi. Cutumă justițiară-judecata de pace a rromilor*, Târgu-Jiu: Editura Gorjeanu, 2011.
15. Bobulescu, Constantin. *Lăutari și hori în picture bisericilor noastre*, București: Institutul de Arte Grafice „Marvan”, 1940.
16. Boda, Adrian (editor). *Eram toți ca frații. Romii în armată în timpul regimului comunist. Interviuri de istorie orală*, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2018.
17. Boșcor, Violeta Mihaela (coord.). *Suntem rromi și de noi puteți fi mândri*, s.l.: Editura Magic Print, 2011.
18. Bunea, Mircea; Dana Lascu. *Elite rome*, București: Editura Balcanii și Europa, 2006.
19. Burtea, Vasile. *Rromii în sincronia și diacronia populațiilor de contact*, București: Lumina Lex, 2002.
20. Cace, Sorin. *Copiii rromi care muncesc și familiile lor. Caracteristici socio-culturale și condiții de viață*, s.l.: Editura Ro Media, 2002.
21. Cace, Sorin. *Rromii: de la abordări regionale la cele naționale sau locale*, București: s.ed., 2001.

22. Calotă, Ion. *Rudarii din Oltenia*, Craiova: Editura Sibila, 1975.
23. Chelcea, Ion. *Țigani în România. Monografie etnografică*, București: Editura Institutului Național de Statistică, 1944.
24. Cherata, Lucian. *Filosofie, istorie și tradiții indiene în cultura romilor*, Craiova: Aius Print Ed, 2010.
25. Cherata, Lucian. *Istoria Țiganilor. Origine. Specific. Limbă*, București: Editura Z, 1994.
26. Cherata, Lucian. *Limba rromani. Istoric. Morfologie. Structuri lexicale indo-europene*, Craiova: Editura Aius, 2012.
27. Cosma, Viorel. *București, citadela seculară a lăutarilor români (1550-1950)*, București: Editura Speteanu, 2009.
28. Cosma, Viorel. *Figuri de lăutari*, București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1960.
29. Costache, Silviu; Daniel Dieaconu. *Rromii (Țigani din România). Abordare istorico-geografică*, Vol. 1, București: Editura Universitară, 2011.
30. Crețan, Remus. *Marginalizare socială și spațială: conceptualizare și tipologie în cazul rromilor din Banat și sudul Crișanei*, Timișoara: Editura Universității de Vest, 2007.
31. Crowe, M. David. *A history of the gypsies of Eastern Europe and Russia*, New York: St. Martin's Press, 1996.
32. Debie, Carol Nicolae. *O cronică ploieșteană 1825-1974. Muzica în viața orașului Ploiești. Cartea I. Psalți și lăutari 1825-1865*, Ploiești: Editura Ploiești-Mileniul III, 2006.
33. Engebrigtsen, Ada I. *Romi printre români. Relații de putere, schimb și interdependență într-un sat din Transilvania*, Cluj-Napoca: Institutul Pentru Studierea Problemelor Minorităților, 2016.
34. Ețveș, Filip. *Rromii, un neam indian*, Deva: Editura Destin, 2000.
35. Fings, Karola; Herbert Heub, Frank Sparing. *De la „știința” rasială la lagărele de exterminare. Rromii în perioada regimului nazist*, vol. I, București: Editura Alternative, s.a.
36. Fonseca, Isabel. *Îngropați-mă în picioare. Rromii și pribegia lor*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2001.
37. Fraser, Angus. *Țigani: originile, migrația și prezența lor în Europa*, Ediția a doua, București: Editura Humanitas, 2017.
38. Furtună, Adrian Nicolae; Delia Grigore, Mihai Neacșu. *De ce nu plâng?... Holocaustul romilor și povestea lui adevărată*, Ediție trilingvă, Cuvânt înainte de Mihai Neacșu, București: s.ed., 2012.
39. Gidó, Attila (editor). *Cronologia minorităților naționale din România. Italieni, romi, slovaci, cehi, ucrainieni*, Cluj-Napoca: Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2016.
40. Grigore, Delia. *Rromii... în căutarea stimei de sine*, București: Ed. Vanemonde, 2007.

41. Grigore, Delia; Gheorghe Sarău. *Istorie și tradiții rrome*, București: Editura Salvați Copiii, 2003.
42. Haider, Liliana Isabela. *Le violon - du savant au populaire et du populaire au savant: des époque baroque chez Paganini, de chez les lautari de Roumanie chez Enescu et Bartok*, Iași: Editura 3D Arte, 2008.
43. Horvath, Istvan; Lucian Nastasă. *Rom sau țigan. Dilemele unui etnonim în spațiul românesc*, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, 2012.
44. Ioanid, Radu. *Holocaustul în România. Distrugerea evreilor și romilor sub regimul Antonescu 1940 – 1944*, București: Hasefer, 2006.
45. Ioanid, Radu; Michelle Kelso. Luminița Mihai Cioabă (editori). *Tragedia romilor deportați în Transnistria (1942 – 1945)*, București: Polirom, 2009.
46. Ionescu, Marica; Sorin Căce. *Practici pozitive în comunitățile de rromi*, București, s.ed., 2000.
47. Ionescu, Vasile. *Rromii. Cetățenie și identitate socială în România*, București: s.ed., 2001.
48. Jivan, Alexandra; Călin Rus, Oana Bota (coord.). *Cu Romi, despre romi și gadji în Periam și Satchinez*, Timișoara: s.ed., 2002.
49. Kenrick, Donald. *Dicționar istoric al țiganilor (romilor)*, Cluj-Napoca: Editura Motiv, 2002.
50. Kenrick, Donald. *Rromii: din India la Mediterana*, București: Editura Alternative, s.a.
51. Kogălniceanu, Mihail. *Țiganii din România. Schiță asupra istoriei, obiceiurilor și limbii țiganilor*, Traducere din limba franceză Angela Barbu, Cuvânt introductiv și ediție îngrijită de Constantin Barbu, Craiova: Editura Sitech, 2008.
52. László, Fozstő. *Bibliografie cu studiile și reprezentările despre romii din România*, Cluj-Napoca: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, 2008, disponibil și la: http://www.ispmn.gov.ro/uploads/Foszto_Laszlo.pdf, accesat în data de 10.09.2019
53. Macavei, Elena (coord.). *Țiganii/Romii. Realități și perspective. Lucrările Simpozionului Educația și integrarea socială a populației de etnie romă*, Sibiu: Editura Asociațiunii Astra, 2008.
54. Marin, Manuela. *Romii și regimul comunist din România. Marginalizare, integrare și opoziție*, vol. I și II, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2017.
55. Martinez, Nicole. *Romii*, Traducere de Ana Iovănescu, Timișoara: Editura De Vest, 2001.
56. Maximoff, Matéo. *Prețul libertății*, roman, Traducere din limba franceză, Prefață și note de Mihaela Mudure, Cluj-Napoca: Editura AMM, 2005.
57. Merfea, Mihai. *Integrarea socială a romilor*, Brașov: Editura Bârsa, 1991.
58. Merfea, Mihai. *Cultură și civilizație romani*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
59. Mihăilescu, Vintilă. Petre Matei (coord.). *Condiția romă și schimbarea discursului*, București: Polirom, 2014.

60. Morar, Ioan T. *Negru și Roșu*, roman, Iași: Editura Polirom, 2013.
61. Nastasă-Matei, Irina (coord.). *Romii din România. Identitate și alteritate. Manual auxiliar didactic*, Cluj-Napoca: Editura Școala Ardeleană, s.a.
62. Olariu, Călin, editor. *Povestea mea, povestea noastră-gaborii din județul Mureș*, Cluj-Napoca: Editura Argonaut și Mega, 2016.
63. Oliveira, Martin. *Romanes. Tradiția integrării la romii gabori din Transilvania*, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studierea Problemelor Minorităților, 2012.
64. Panaitescu, Ion C. *Robii. Aspecte țigănești. Originea, viața, ocupațiunile, obiceiurile, datinile, moravurile și desrobirea lor*, București: Tipografiile Române Unite, Rahovei, 1928.
65. Păun Ialomiteanu, Gheorghe. *Kai jeas, Rromale ? Iubiri triste cu parfüm de șatră*, volum de nuvele, București: Editura Centrului Național De Cultură a Romilor, 2016.
66. Pons, Emmanuelle. *Țiganii din România, o minoritate în tranziție*, București: Editura Compania, 1999.
67. Preda, Sînziana, editor. *Doamne, unde te găsec, acolo mă pocăiesc! Istorii orale ale romilor neoprotestanți din România*, Timișoara: Editura de Vest, 2017.
68. Roman, Ileana. *Țiganii noștri, ai voștri, ai lor, ai tuturor și-ai nimănui*, Craiova: Ed. Autograf MJM, 2010.
69. Rotar, Marius. *Calinic I. Popp Șerboianu, Cremațiunea și religia ortodoxă*, Antologie, Studiu introductiv, note, Bibliografie de Marius Rotar, Iași: Institutul European, 2012.
70. Sala, Gabriel. *Neamul țiganilor gabori. Istorie, mentalități, tradiții*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2007.
71. Sala, Gabriel. *Romii în vâltoarea istoriei*, Târgu Mureș: s.ed, 2014.
72. Sandu, Mariana. *Romii din România. Repere prin istorie*, „Cuvânt înainte” și editare: Gheorghe Sarău, București: Editura Vanemonde, 2005, disponibilă și la: https://www.academia.edu/4820660/Mariana_Sandu_Romii_din_Romania_Repere_prin_istorie_Editura_Vanemonde_Bucuresti_2005, accesat în data de: 15.02.2020.
73. Sarău, Gheorghe. *Rromii. Incursiune în istoria și limba lor*, București: Editura Sigma, 2009.
74. Solonari, Vladimir. *Purificarea națiunii. Dislocări forțate de populație și epurări etnice în România lui Ion Antonescu, 1940-1944*, traducere de Cătălin Drăcșineanu, București: Editura Polirom, 2015.
75. Stănică, Talida. *Kestiuni rome. O incursiune în cultura, istoria și tradițiile romilor*, ediție bilingvă, București: S.ed., 2014.
76. Stewart, M. *Vremea romilor*, traducere de Ioana Miruna Voiculescu, Cluj-Napoca: Institutul Pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2014.
77. Stoenescu, Alex Mihai. *Țiganii din Europa și din România. Studiu imagologic*, București: Editura Rao, 2014.
78. Șchiop, Adrian. *Șmecherie și lume rea. Universul social al manelelor*, București: Editura Cartier, 2017.

79. Șerban, Al. Doru. *Lăutari și soliști din Gorj*, Târgu-Jiu: Editura Măiastra, 2006.
80. Tamas, Kiss; Foszto Laszlo; Fleck Gabor (editori). *Incluziune și excluziune. Studii de caz asupra comunităților de romi din România*, Cluj-Napoca: Editura ISPMN Kriterion, 2009.
81. Tarnovschi, Daniela (coord.). *Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație. Raport de țară*, București: Fundația Soroș România, 2012, disponibil și la: https://www.ces.ro/newlib/studii-ces/ro_380_Raport%20de%20tara.pdf, accesat la: 10.02.2020.
82. Tarnovschi, Daniela. *Rromii din România, Bulgaria, Italia și Spania între incluziune socială și migrație*, București: s.ed., 2012.
83. Teodor, Pompiliu. *Introducere în istoria istoriografiei universale*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2000.
84. Teodorescu, Marius-Aleodor. *Unele aspecte ale societății feudale românești (Robia țiganilor. Luxul cucoanelor. Impresionantele bogății domnești)*, Pitești: Editura Universității din Pitești, 2013.
85. Toma, Ștefania; Foszto Laszlo (coord.). *Spectrum. Cercetări sociale despre romi*, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale, 2011.
86. Tong, Diane. *Gypsies an interdisciplinary reader*, New York: Gerland Publishing, 1998.
87. Topolski, Jerzy. *Metodologia istoriei*, Traducere de Aura Țapu, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.
88. Velica, Ioan. *Pagini din istoria rromilor din Valea Jiului*, Petroșani: Editura Edyro Press, 2011.
89. Vincze Eniko; Iulia-Elena Hossu. *Marginalizarea socio-teritorială a comunităților de romi din România. Studii de caz în județele Alba, Arad, Călărași, Dolj și Iași*, Cluj: Editura Fundației pentru Studii Europene, 2014, disponibil și la: https://www.academia.edu/7364332/Marginalizarea_socio-teritorial%C4%83_a_comunit%C4%83%C8%9Bilor_de_romi_din_Rom%C3%A2nia._S_tudii_de_caz_%C3%AEn_jude%C8%9Bele_Alba_Arad_C%C4%83I%C4%83ra%C8%99i_Dolj_%C8%99i_Ia%C8%99i, accesat în data de 22.08.2019.
90. Wlislöcki, Heinrich von. *Asupra vieții și obiceiurilor țiganilor transilvăneni*, Traducere din germană, Cuvânt înainte și note asupra ediției de Sorin Georgescu, Postfață: Delia Grigore, București: Editura Kriterion, 1998.
91. Zamfir, Cătălin. *Politici sociale în România: 1990-1998*, București: Editura Expert, 1999.
92. Zamfir, Cătălin; Marin Preda (coord.). *Rromii în România*, București: Editura Expert, 2002.
93. Zamfir, Elena; Cătălin Zamfir (coord.). *Țiganii între ignorare și îngrijorare*, București: Editura Alternative, 1993.
94. Zamfir, Elena; Vasile Burtea (coord.). *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.

III. Magazines and journals

1. *Anthropology of East Europe Review*, Volume 25, No. 2, 2007, disponibilă și la: <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/aeer/issue/view/31>, accesat în data de 11.03.2020.
2. *Bulletins et Mémoires de la Société d'Antropologie de Paris*, I Série, 1859-1865, Année 1875, disponibil la: https://www.persee.fr/doc/bmsap_0301-8644_1875_num_10_1_3170, accesat în data de 11.09.2019.
3. *L'Homme*, XXV/3, Paris, 1985, disponibilă și la: https://www.persee.fr/doc/hom_0439-4216_1985_num_25_95_368592, accesat în data de 3.12.2019.
4. *Revista Bistriței*, XVII, 2003, disponibilă și la: <file:///C:/Users/HP/Downloads/17-revista-bistriței-XVII-2003-26.pdf>, accesat în data de 15.08.2019.
5. *Revista Bistriței*, XXIII, 2009, disponibilă și la: <file:///C:/Users/HP/Downloads/revista-bistriței-XXIII-2009.pdf>, accesat la 10.02.2020.
6. *Revista Philohistoriss*, Serie nouă, An II, Nr. 3, iunie 2016, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2016, disponibilă și la: <https://asphilohistoriss.files.wordpress.com/2015/06/revista-philohistoriss-serie-noua-an-2-nr-3-iunie-2016-31.pdf>, accesat în data de 20.08.2019.
7. *Sfera Politicii*, Nr. 138, ianuarie, 2009, disponibil și la: https://www.researchgate.net/publication/321772870_Romii_in_Romania_postcomunista_mobilizare_si_discurs_identitar, accesat în data de:10.02.2020.
8. *Sociologie Românească*, vol. 3, 1938, nr. 7-9.
9. *Studia Universitatis Babes Bolyai. Studia Europaea*, an 2008, vol. 53, nr.1.
10. *Studia Universitatis Babes Bolyai. Studia Europaea*, an 2011, vol. 56, nr 1.
11. *Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane*, vol. 20, 2010.
12. *National Geografic România*, noiembrie 2006.

IV. Specialized studies and articles

1. Anăstăsoaie, Viorel. „Imaginea romilor în presa românească”, în Viorel Anăstăsoaie, Daniela Tarnovschi (editori), *Proiecte pentru romii din România, 1990-2000*, Cluj-Napoca: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2001.
2. Androne, Ionuț; Radu Biza, Mihaela Gârlea, Maria Popianoș. „Obiceiuri și tradiții ale romilor din Țara Făgărașului”, în Elena Macavei (coord.), *Țiganii/romii. Realități și perspective. Lucrările simpozionului Educația și integrarea socială a populației de etnie romă*, Sibiu: Editura Asociației Astra, 2008.
3. Bataillard, Paul Theodore. „Les derniers travaux relatifs aux Bohémiens dans l'Europe Orientale” în *Bulletins et Mémoires de la Société d'Antropologie de Paris*, I Série, 1859-1865, Année 1875, disponibil la: https://www.persee.fr/doc/bmsap_0301-8644_1875_num_10_1_3170, accesat în data de 11.09.2019.

4. Bărbulescu, Constantin. „Istorie antropologică și antropologie istorică. Discuțiile din știința franceză”, în Nicolae Bocșan, Sorin Mitu, Toader Nicoară, *Identitate și alteritate. Studii de imagologie*, II, Cluj-Napoca: Editura Universitară Clujeană, 1998.
5. Bodeanu, Florentina. „Proscrișii. Secte și sectanți în România comunistă (1980-1989)”, în *Revista Bistriței*, XVII, 2003, disponibilă și la: <file:///C:/Users/HP/Downloads/17-revista-bistritei-XVII-2003-26.pdf>, accesat în data de 15.08.2019.
6. Boia, Aurel. „Integrarea țiganilor din Șanț (Năsăud) în comunitatea românească a satului”, în *Sociologie românească*, vol. 3, 1938, nr. 7-9.
7. Bolovan, Ioan. „Romii din Transilvania în a doua jumătate a sec. XIX-lea. Aspecte statistice și demografice”, în Complexul Muzeal Arad. Colecția Minorități, *Modele de conviețuire în Europa Centrală și de Est*, Arad: s.ed., 2000.
8. Bulat, T.G. „Țigani domnești în Moldova la 1810”, în V.I.Ionescu, *Robia în Țările Române-Moldova-Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven Amentza, 2000.
9. Cace, Sorin. „Meseriile și ocupațiile populației de romi din România”, în Cătălin Zamfir, Marin Preda (coord.), *Romii în România*, București: Editura Expert, 2002.
10. Cicanici, Olga. „Aspecte din viața robilor de la Mănăstirea Secul în veacurile XVII-XVIII”, în V.I.Ionescu, *Robia în Țările Române-Moldova-Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven Amentza, 2000.
11. Cosma, Ela. „Un etnograf ardelean despre credințele religioase ale țiganilor: Heinrich von Wlislöck”, în vol. Sorin Mitu, Florin Gogâltan (coord.), *Viață privată, mentalități colective și imaginar social în Transilvania*, Asociația Istoricilor din Transilvania și Banat, Muzeul Țării Crișurilor, Oradea – Cluj, 1995-1996.
12. Culiciu, Cristian. „Urbanizare și sistematizare urbană în România comunistă. Aspecte propagandistice” în *Revista Philohistoriss*, Serie nouă, An II, Nr. 3, iunie 2016, Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2016, disponibilă și la : <https://asphilohistoriss.files.wordpress.com/2015/06/revista-philohistoriss-serie-noua-an-2-nr-3-iunie-2016-31.pdf>, accesat în data de 20.08.2019.
13. Denize, Izabela. „The Roma Identitary Question in Paremiology: Ethnocultural Dilemma or Reaction to the Efforts of an Assimilating Ethnocide of the Alterity”, în Alina Branda, Ion Cuceu (editori), *Romania Occidentalis. Romania Orientalis*, Volum omagial dedicat prof.univ.dr. Ion Talos, Cluj-Napoca: Editura Fundației pentru Studii Europene, Editura Mega, 2009.
14. Drăghia, Dan. „De la deschidere la reprimare și negare. Romii din România în perioada 1918-1989”, în Irina Nastasă-Matei (coord.), *Romii din România. Identitate și alteritate. Manual auxiliar didactic*, Cluj-Napoca: Editura Școala Ardeleană, s.a.
15. Gonța, Alexandru I. „Cercetări cu privire la robia țiganilor din Moldova, în veacurile XIV-XVI”, în V.I.Ionescu, *Robia în Țările Române-Moldova-Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven Amentza, 2000.

16. Grigoraș, Nicolae. „Robia în Moldova în V.I.Ionescu, Robia”, în V.I.Ionescu, *Robia în Țările Române-Moldova-Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven Amentza, 2000.
17. Grigore, Delia. „Consecințele istoriei asupra imaginii de sine și structurării identității rromilor. Heteroidentificare stereotip-negativă și autoidentificare stigmatizată în mentalul colectiv rrom”, în Delia Grigore, Mihai Neacșu, Adrian-Nicolae-Furtună, *Rromii... în căutarea stimei de sine*, București: Editura Vanemonde, 2007.
18. Gruia, Cătălin. „Neamuri țigănești. De ce și în ce fel sunt rromii împărțiți în neamuri”, în *National Geographic România*, noiembrie 2006.
19. Gruia, Cătălin. „Viața în mocirlă”, în *National Geographic România*, noiembrie 2006.
20. Haller, Istvan. „Religia ca liant comunitar”, în Viorel Anăstăsoaie, Daniela Tarnovschi (editori), *Proiecte pentru rromii din România, 1990-2000*, Cluj-Napoca: Centrul de Resurse pentru diversitate Etnoculturală, 2001.
21. Hasan, Mihai Florin. „Informații despre prezența țiganilor în voievodatul Transilvaniei și comitatele vecine în secolele XIV-XV”, în *Revista Bistriței*, XXIII, 2009, p. 112, disponibil și la: https://www.academia.edu/6846634/Informa%C5%A3ii_despre_prezen%C5%A3a_%C5%A3iganilor_%C3%AEn_voievodatul_Transilvaniei_%C5%9Fi_comitatele_vecine_%C3%AEn_secolele_XIV-XV, accesat la 10.02.2020.
22. Hașdeu, Iulia. „Kaj marfa (la marfă). Comerțul cu aluminiu și degradarea condiției femeii la rromii căldărari”, în Liviu Chelcea, Oana Mateescu, *Economia informală în România. Piețe, practici sociale și transformări ale statului după 1989*, București: Paideea, 2005.
23. Iacob, Luminița Mihaela. „Reprezentarea identității etnopsihice: structure axiologice și alteritate”, în Alexandru Zub (coord.), *Identitate și alteritate în spațial cultural românesc*, Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 1996.
24. Ionaș, Vasile. „Sănătatea populației din Județul Hunedoara”, în Ioan Sebastian Bara, Marcela Balasz, Florin Dobrei, Vasile Ionaș, Ioachim Lazăr, Liviu Lazăr, Paulina Popa, Denisa Toma, *Județul Hunedoara, monografie*, vol. 4, *Om, natură, ocupații*, Deva: Casa de Editură Emia, 2014.
25. Mândroane, Maria. „Comunitatea aurarilor din Ciclova-Montană, jud. Caraș-Severin”, în Complexul Muzeal Arad. Colecția Minorități, *Modele de conviețuire în Europa Centrală și de Est*, Arad: s.ed., 2000.
26. Mihai, Cristi; Ionuț Anghel. „Minoritatea rromă”, în Ionuț Anghel (coord.) *Minoritățile naționale din România*, București: s.ed., 2001.
27. Millea, Vlad. „Factori determinanți ai atitudinilor etnicilor rromi în raport cu rromii”, Academia Română, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie George Barițiu, Departamentul de Cercetări Socio-Umane, în *Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane*, vol. 20, 2010.

28. Mircea, Ion-Radu. „Termenii rob, șerb și holop în documentele slave și române”, în V.I. Ionescu, *Robia în Țările Române-Moldova-Rromii din România-studii și documente istorice*, București: Aven Amentza, 2000.
29. Nastasă, Lucian. „Convergențe și disparități în definirea unei identități etnoculturale. Denominație și imagistică în epoca emancipării (secolul XIX)”, în Istvan Horvath, Lucian Nastasă, *Rom sau țigan. Dilemele unui etnonim în spațiul românesc*, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale, 2012.
30. Păduraru, Marius. „Jupâneasa Bălașa, fiica marelui ban Neagoe Săcuianu și soția clucerului Badea Bucșanu” în Muzeul Județean Argeș, *Argesis. Studii și comunicări. Seria Istorie XXII*, Pitești: Editura Ordessos, 2013, disponibil și la: <http://www.muzeul-județean-arges.ro/images/argesis/Argesis%20Istorie%20nr%2022%20-%202013.pdf>, accesat în data de 15.02.2020.
31. Popescu, Balina-Iuliana. „Ce se (mai) știe despre rudari? Studiu socio-lingvistic cu privire la situația rudarilor din localitatea Valea Mare, județul Vâlcea”, în *Școală și societate în Banat*, vol. VII, Lucrările sesiunii internaționale de comunicări științifice, Timișoara, 2009, Timișoara: Editura Eurostampa, 2010.
32. Popoviciu, Ioan; Salomeea Popoviciu. „Liderii religioși. Evoluții alternative: de la țiganul păcătos la țiganul mântuit”, în Elena Zamfir, Vasile Burtea (coord.), *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.
33. Popoviciu, Salomeea ; Ioan Popoviciu. „Romii în literatura de specialitate. O analiză sistematică a publicațiilor științifice din anii 1990-2011”, în Elena Zamfir, Vasile Burtea (coord.), *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.
34. Procop, Svetlana. „Preliminariile referitoare la portul țigănesc tradițional: între trecut și viitor”, în Dumitru-Cătălin Rogojanu, Gherghina Boda (coord.). *Istorie, cultură, cercetare*, vol. III, Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2019.
35. Roșu, Adriana. „Populația rromilor din județul Timiș, o adevărată provocare pentru societatea din Banat”, în *Școală și societate în Banat*, vol. VII, Lucrările sesiunii internaționale de comunicări științifice, Timișoara, 2009, Timișoara: Editura Eurostampa, 2010.
36. Sandor, Vari. „Imaginea adolescentului delincvent. Delincvența juvenilă și casele de corecție din Ungaria și Transilvania între 1884-1914”, în Nicolae Bocșan, Valeriu Leu (coord.), *Identitate și alteritate. Studii de imagologie*, Reșița: Editura Banatica, 1996.
37. Sima, Dana Costin. „Planificare familială”, în Cătălin Zamfir, Marin Preda, *Romii în România*, București: Editura Expert, 2002.
38. Sima, Dana Costin. „Starea de sănătate a romilor: evaluare, factori individuali și instituționali”, în Cătălin Zamfir, Marin Preda, *Romii în România*, București: Editura Expert, 2002.

39. Suciu, Pavel Cristian. „G.H.M. Grellmann and the Enlightenment's Discovery of the Roma”, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai. Studia Europaea*, an 2008, vol. 53, nr. 1, disponibil și la: <http://studia.ubbcluj.ro/download/pdf/347.pdf>, accesat în data de 18.08.2019.
40. Tohotom, Szabo A. „Patroni vechi, patroni noi: maghiari și țigani din perspectiva economiei informale”, în Liviu Chelcea, Oana Mateescu, *Economia informală în România. Piețe, practici sociale și transformări ale statului după 1989*, București: Paideea, 2005.
41. Tomi, Raluca. „Aboliționismul românesc la 1848”, în Venera Achim, Viorel Achim (coord.), *Minoritățile etnice în România în secolul al XIX-lea*, București: Editura Academiei Române, 2010.
42. Voicu, Mălina. „Migrație și intenție de migrație la populația de romi”, în Cătălin Zamfir, Marin Preda (coord.), *Romii în România*, București: Editura Expert, 2002.
43. Voicu, Mălina; Monica Șerban. „Despre diferențe: toleranță și prejudecăți”, în Cătălin Zamfir, Marin Preda (coord.), *Romii în România*, București: Editura Expert, 2002.
44. Zamfir, Elena. „Atitudinea față de cultura romă”, în Elena Zamfir, Vasile Burtea (coord.), *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.
45. Zamfir, Elena. „Romii, o etnie cu o poziție socială specială în istoria Europei/României”, în Elena Zamfir, Vasile Burtea (coord.), *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.
46. Zamfir, Elena; Cătălin Zamfir. „Două strategii de cercetare și de intervenție” în Elena Zamfir, Vasile Burtea, coord., *Prezent și perspective în cultura romă în viziunea intelectualilor, liderilor și oamenilor de succes romi*, București: s.ed., 2012.
47. Zăloagă, Marian. „Book review la David Mayall Gypsy Identities. 1500 – 2000. From Egipcians and Moonmen to the Ethnic Romanyn”, Routledge, Francisc and Taylor Group, London and New York, 2004, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai. Studia Europaea*, an 2008, vol. 53, nr.1.
48. Zăloagă, Marian. „Ethnic Defeating and the Historical Research. On the Case of Gypsies` Designation in Transilvanian Saxon Culture of the 19th to the 20th Centuries”, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai. Studia Europaea*, an 2011, vol. 56, nr 1.
49. Zăloagă, Marian. „Între imagistică, cercetarea istoriografică și politică. Tradiții moderne și paradigme postmoderne în enunțarea etnicității țiganului/romului”, în Istvan Horvath, Lucian Nastasă, *Rom sau țigan. Dilemele unui etnonim în spațiul românesc*, Cluj-Napoca: Editura Institutului Pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale, 2012.
50. Zub, Alexandru. „Despre studiul alterității la români”, în Alexandru Zub, *Identitate și alteritate în spațiul cultural românesc*, Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 1996.

V. **Doctoral, bachelor's and master's theses**

1. Achim, Venera. *Țiganii din Principatele Române în epoca dezrobirii (1830-1860): Aspecte economice și statistice*, teză de doctorat sub conducerea prof. univ. dr. Maria Mureșan, cu rezumat în limba franceză, București, ASE, susținută în anul 2005, 208 p. și anexe.
2. Bogdan, Maria-Ionela. *Femeile rome în perioada regimului comunist: aspecte de gen, politici sociale și mărturii de istorie orală*, teză de doctorat, sub coordonarea prof.univ.dr. Doru Radosav (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie) și Prof.Ph.D. Guomundur Hálfánarson (University of Iceland, Faculty of History and Philosophy), susținută în 2018.
3. Bozga, Vasile. *Românii din Austro-Ungaria și dinastia de Habsburg (1867-1918)*, teză de doctorat sub coordonarea prof.univ.dr. Toader Nicoară, Cluj-Napoca, 2012.
4. Fereștean, Ioan. *Istorie și mentalitate. Prostituația în Clujul interbelic*, teză de doctorat, susținută sub coordonarea prof. univ. dr. Sorin Mitu, la UBB, Cluj-Napoca, 2016.
5. Girigan, Gabriel. *Convertirea la pentecostalism a rudarilor din Filiași în contextual postsocialismului românesc*, teză de doctorat, coordonată de prof. univ. dr. Sorin Mitu, susținută la UBB, Cluj-Napoca, 2018.
6. Sarău, Gheorghe. *Dialectul romilor spoitori din România (teză de doctorat)*, Cuvânt înainte de Lucia Wald, București: Editura Universității, 2001.
7. Săcărea (căș. Nistor), Diana-Alexandra. *Centru și periferie. O istorie orală a comunităților de Romi la granița dintre spațiul rural și cel urban în Transilvania postbelică*, teză de doctorat, coordonator: prof. univ. dr. Doru Radosav, susținută la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 2018.
8. Sicoe (Coroi), Livia. *Colectivizarea agriculturii în raionul Brad, Regiunea Hunedoara (1949-1962) în memoria colectivă*, teză de doctorat, coordonator: prof. univ. dr. Doru Radosav, susținută la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 2009.
9. Suciu, Pavel Cristian. *Imaginea romilor în literatură, teza de doctorat*, susținută sub coordonarea prof.univ.dr. Ion Cuceu, la Cluj-Napoca, 2010.
10. Trufaș, Dan Victor. *Minoritățile în manualele de istorie. Evreii și germanii în manualele lui Panaitescu (1942) și Roller (1948)*, lucrare de licență, coordonator conf. univ. dr. Ioan-Marius Bucur, susținută în anul 2006, la Universitatea „Babeș-Bolyai”.
11. Trufaș, Dan Victor. *Minoritățile în manualele de istorie. Germanii, maghiarii și evreii în manualele lui Roller (1952), Almaș (1965) și Daicoviciu (1972)*, lucrare de master, coordonator conf. univ. dr. Ioan-Marius Bucur, susținută la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 2007.
12. Zăloagă, Marian. *Imaginea rromilor în cultura săsească în sec. XVIII-XIX*, teză de doctorat susținută la Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, Facultatea de Studii Europene, 2011.

VI. **Online bibliography: websites, TV feature reports and shows, YouTube, articles**

1. „300 de romi dintr-un sat din Suceava s-au întors din Italia de teama coronavirusului și au mințit la vamă că vin din Germania”, articol disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/300-de-romi-dintr-un-sat-din-suceava-s-au-intors-din-italia-de-teama-coronavirusului-si-au-mintit-la-vama-ca-vin-din-germania-1265430>, accesat în 20.03.2020.
2. „Adevărul despre țigani (inteligenta țiganilor)”, clip video disponibil pe YouTube, la: https://www.youtube.com/watch?v=FX9tv47HAGw&list=PLArzK8xyeP9Ypdek30ipTaooRc_A5lRpH&index=3&t=0s. 6 : 43 minute, accesat în data de 21.04.2019.
3. „Biserica sub comunism”, interviu cu Vasilică Croitor, disponibil la: <https://alfaomega.tv/sectiuni-tematice/romania-puls-spiritual/3812-biserica-sub-comunism-interviu-cu-vasilica-croitor>, accesat în data de 19 august 2019.
4. „Călanul, un oraș făcut scrum”, episod al emisiunii *Adevăruri despre trecut*, difuzată la TVR 1, la 17 noiembrie 2018, disponibilă la: <https://www.tvrplus.ro/emisiuni/adev%C4%83ruri-despre-trecut-49-0> și la : <https://www.youtube.com/watch?v=4GfycwqYdss>, accesate la 15.07.2019.
5. „Fără precedent. Papa Francisc cere iertare romilor în numele bisericii”, articol on-line, disponibil pe Digi24Hd la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/papa-francisc-cere-iertare-romilor-in-numele-bisericii-cer-iertare-pentru-momentele-in-care-v-am-discriminat-si-maltratat-1141358>, accesat în data de 22.06.2019.
6. „Iubirea pe uliță”, episod al emisiunii *Adevăruri despre trecut*, difuzată în 10 noiembrie 2018, la TVR 1, disponibilă la: <https://www.youtube.com/watch?v=IJ3EgFr-V4Y>, accesat în data de 20.11.2019.
7. „Mesajul romilor pentru Papa Francisc: Bine ați venit în Periferia periferiilor”, articol Agerpres, disponibil la: <https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/mesajul-romilor-pentru-papa-francisc-bine-ati-venit-in-periferia-periferiilor.html>, accesat în data de 13.07.2019.
8. „Năvălesc Bătrânii”, episod al emisiunii *Adevăruri despre trecut*, difuzată la TVR1, la 17 noiembrie 2018, disponibilă la <https://www.tvrplus.ro/emisiuni/adev%C4%83ruri-despre-trecut-49-0> și la : <https://www.youtube.com/watch?v=8onzXKpwl>, accesat în data de 15.07.2019.
9. „Paranghelie de pandemie. Polițiștii din Argeș au spart o nuntă mare la care se cânta <Așa petrecem noi în carantină>”, disponibil la: <http://www.ziare.com/social/rromi/paranghelie-de-pandemie-politistii-din-arges-au-spart-o-nunta-mare-la-care-se-canta-asa-petrecem-noi-in-carantina-video-1602451>, accesat în 20.03.2020.
10. „Pescuit pe râul Vâlsan” (partea a doua), episod al emisiunii *Natură și aventură*, disponibilă pe Youtube, din 7 decembrie 2017, la: <https://www.youtube.com/watch?v=eFbPTujGw5k>, accesat în data de 20.05.2019.
11. „Repartiția, dragostea mea”, episod al emisiunii *Adevăruri despre trecut*, difuzată la 12 noiembrie 2016, la TVR 1, disponibilă la: <http://tvr1.tvr.ro/emisiuni/adevaruri-despre-> și

la trecut_11652.html<https://www.youtube.com/watch?v=tzHQAIIdNvUg>, accesat în data de 20.06.2019.

12. „Rom de esență tare – Ciprian Necula”, episod al emisiunii *În premieră, cu Carmen Avram*, 46:31 minute, difuzată la Antena 3 în 21 iunie 2015, disponibilă la : <http://inpremiera.antena3.ro/reportaje/rom-de-esenta-tare-326.html>, accesat în data de 25.05.2019.
13. „România paralelă. Aici, copiii de azi sunt drogații de mâine”, episod al emisiunii *În Premieră, cu Carmen Avram*, difuzată în mai 2017, disponibilă la: <https://www.youtube.com/watch?v=IA59dUVDqG8>, accesat în data de 22.05.2019
14. „România paralelă”, episod al emisiunii *În Premieră, cu Carmen Avram*, difuzată în 14 mai 2017, sezonul 13, disponibilă la: <http://inpremiera.antena3.ro/reportaje/romania-paralela-398.html> , total 47:02 minute, accesat în data de 18.02.2019.
15. „Românii de niciunde. O comunitate românească din vestul Ucrainei, care se numesc volohi”, episod al emisiunii *În premieră cu Carmen Avram*, difuzată în 2016, accesat în data de 12.06.2019.
16. „Romii din Barbul Lăutaru se pregătesc pentru a-l primi pe Papa Francisc”, articol online, disponibil pe Digi24Hd, la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/romii-din-barbulautaru-se-pregatesc-pentru-a-l-primi-pe-papa-francisc-suntem-foarte-surprinsi-si-bucurosi-1126685>, site accesat în data de 22.06.2019.
17. „Sclavi în România”, episod al emisiunii *În premieră cu Carmen Avram*, difuzată la 10 decembrie 2017, disponibilă la <http://inpremiera.antena3.ro/reportaje/sclavi-in-romania-428.html> , 47:01 minute, accesat în data de 18.02.2019.
18. „Un suflet de rom”, episod al emisiunii *În Premieră, cu Carmen Avram*, sezonul 14, difuzată la 8 octombrie 2017, disponibilă la <http://inpremiera.antena3.ro/reportaje/un-suflet-de-rom-413.html>, accesat în data de 23.06.2019.
19. *Acces Direct*, emisiune la Antena 1, difuzată în 04.10.2019, urmărită în direct, între orele 18.00-18.30.
20. Asociațiunea Astra, <http://www.asociatiunea-astra.ro/site/istoric.php>, accesat în data de 23.08.2019.
21. Bot, Marcel. „Primăria Deva caută teren pentru Ghetoul de la Porcărie” (12.07.2019) și idem, „Primăria Deva cumpără teren pentru relocarea romilor din Grigorescu”(12.09.2019), ambele disponibile la : <http://www.ziare.com/deva/articole/locuinte+sociale+deva>, accesat în data de 20 iulie 2019.
22. Both, Ștefan. „Operațiunea *Țigani de vânzare*, pe filiera mafiotă formată din clanurile de romi, Securitate și Miliție. Secretul bine ascuns în România comunistă”, disponibil la: https://adevarul.ro/locale/timisoara/operatiunea-Tigani-vanzare-filiera-mafiot-formata-clanurile-romi-securitate-militie-secretul-ascuns-romania-comunista-1_57d6876d5ab6550cb89811c6/index.html, accesat în data de 22.08.2019.

23. Bumbac, Natalia. „Dascălii de la Colegiul Pedagogic din Deva se opun preluării celor două școli de la Liceul de Arte. Au cerut sprijinul părinților pentru acest demers”, 18 decembrie 2019, în *Ziarul de Hunedoara*, articol disponibil on-line la: https://www.ziardehunedoara.ro/dascalii-de-la-colegiul-pedagogic-din-deva-se-opun-preluarii-celor-doua-scoli-de-la-liceul-de-arte-au-cerut-sprijinul-parintilor-pentru-acest-demers?fbclid=IwAR2ohaPuzfwHnJMp7vNMF_FdOMwUXXhwHtV-b3FbfjvZkRg7m0qb0P6EkUo, accesat în data de 20.12.2019
24. Cârstea, Mihaela Elena. „Contribuții la istoria romilor. Năftănilă Lazăr”, studiu on-line, disponibil la: https://www.academia.edu/37509069/CONTRIBU%C8%9AII_LA_ISTORIA_ROMILOR_N%C4%82FT%C4%82N%C4%82IL%C4%82_LAZ%C4%82R, accesat în data de 10.09.2019.
25. Codreanu, Theodor. „Țiganiada arcadiană”, eseu disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/283-298.pdf, accesat în data de 16.03.2020.
26. DEX on-line: <https://dexonline.ro/definitie/%C8%9Bigan>, accesat în data de 11.09.2019.
27. Emisiunea *Acces Direct*, difuzată la Antena 1, în 04.10.2019, urmărită în direct, între orele 18.00-18.30.
28. Felecan, Oliviu. „Prenumele țigănești, între antroponime și nume de branduri”, disponibil la: <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V1413/pdf>, accesat în data de 22.06.2019.
29. *Graalul romilor*, film documentar disponibil pe Youtube în 17.10.2017, disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=J1HLdnqMJYg>, accesat în data de 23.05.2019.
30. Grigore, Delia. „Literature in Romania”, pe site-ul RomArchive, al German Federal Cultural Foundation disponibil la: <https://www.romarchive.eu/en/literature/literature-countries-and-regions/literature-romania/>, accesat în data de 09.03.2020.
31. Interviu, „Conferința de presă a primarului Municipiului Deva, Nicolae-Florin Oancea, 12 iulie 2019. Tema: relocarea familiilor defavorizate din cartierul Grigorescu – zona Porcărie”, interviu complet disponibil pe pagina de Facebook a Primăriei Deva: <https://www.facebook.com/PrimariaMunicipiuluiDeva/> minutul 22:40-23:10, accesat în data de 20 iulie 2019.
32. Ionescu, Vasile. „Deportări din România”, p. 7, disponibil on-line la: <https://rm.coe.int/deportari-din-romania-fise-de-informare-despre-istoria-romilor/16808b1c2c>, accesat în data de 15.03.2020.
33. Iosip, Florinela. „Magda Matache, o romă la Harvard: Societatea românească este profund rasistă. Sărăcia în rândul romilor este efectul unei exploatări de sute de ani”, articol on-line, disponibil la: http://adevarul.ro/educatie/scoala/magda-matache-roma-harvard-societatea-romaneasca-profund-rasista-saracia-randul-romilor-efectul-exploatari-sute-ani-1_5a6b24d6df52022f75e11ecc/index.html, accesat în data de 19.06.2019.
34. Jurchela, Raoul. „Scandal în vama Cenad. Mai mulți romi veniți din Italia au refuzat să intre în carantină”, disponibil la: <https://www.tion.ro/sanatate/scandal-in-vama-cenad->

- [mai-multi-romi-veniti-din-italia-au-refuzat-sa-intre-in-carantina-1002534/](#), accesat în 20.03.2020.
35. Kelso, Michelle. "Hidden History: Perceptions of the Romani Holocaust in Romania viewed through contemporary race relations" în *Anthropology of East Europe Review*, Volume 25, No. 2, 2007, pg. 44-61, disponibilă și la: <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/aer/issue/view/31>, accesat în data de 11.03.2020.
  36. *Lăutarii din Clejani – povestea ultimei generații*, un film documentar de Mihai Voinea, Alex Varnischi, disponibil pe Youtube la: https://www.youtube.com/watch?v=joDtKv62V9c&list=PLArzK8xyeP9Ypdek30ipTaoRC_A5IRpH&index=8&t=1629s, accesat în data de 21.04.2019.
  37. Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare, disponibilă la http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act=text?id=1569, accesat în data de 24.08.2019.
  38. Mihăilă, Vlad. „Teodor Diamant și experimentul de la Scăieni”, disponibil la: <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/teodor-diamant-si-experimentul-de-la-scaieni>, accesat în data de 23.06.2019.
  39. Netedu, Adrian, Cristina Drăguș. „O realitate socială multietnică. Cazul comunei Kogălniceanu-Constanța” disponibil la : <http://www.edrc.ro/docs/docs/bare/118-138.pdf>, accesat în data de 20.05.2019.
  40. *Prostituția în comunism. Memoriile unui fost sergent major*, emisiune difuzată la Prolex TV (post de televiziune on-line), în aprilie 2018, disponibilă la: <https://www.youtube.com/watch?v=FauxlWtgSRY>, accesat în data de 04.08.2019.
  41. *Raportul final al Comisiei Internaționale a Holocaustului, în România*, disponibil la <https://www.ushmm.org/m/pdfs/20080725-romania-commission-roma-deportation-romanian.pdf>, accesat în data de 20.05.2019.
  42. Reportaj „*Județul Hunedoara, locul 8 în topul infracționalității*”, disponibil pe Youtube la: <https://www.youtube.com/watch?v=rV9Jw4QQwR8>, accesat în data de 20 iulie 2019.
  43. Reportaj, „*Sindromul de stres post-traumatic în Armata Română*”, pe Digi 24 Hd, disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=z5eiNZehIgl&t=153s>, accesat în data de 20.12.2019.
  44. Rostaș, Iulius. „Identitatea Romani: Discurs, Organizare și Proiect Politic”, articol on-line, publicat în data de: 13.10.2012, disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/321775135_Identitatea_Romani_Discurs_Organizare_si_Proiect_Politic, accesat în data de: 10.02.2020.
  45. Rostaș, Iulius. „Romii în România postcomunistă: mobilizare și discurs identitar” în *Sfera Politicii*, ianuarie, 2009, disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/321772870_Romii_in_Romania_postcomunista_mobilizare_si_discurs_identitar, accesat în data de: 10.02.2020.
  46. Sarău, Gheorghe. „Istoricul învățământului pentru romei și al predării limbii romei în România”, disponibil la:

https://www.academia.edu/3806880/Istoricul_invatamantului_pentru_rromi_si_al_predarii_limbii_rromani_in_Romania, accesat în data de 05.09.2019.